

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav translatologie

Bakalářská práce

Andrea Čapková

Komentovaný překlad vybraných kapitol z knihy „101 Mallorca: Geheimtipps und Top-Ziele“; Jürgen Bungert, Iwanowski, 2013.

Annotated Czech Translation of Selected Chapters from “101 Mallorca: Geheimtipps und Top-Ziele”; Jürgen Bungert, Iwanowski, 2013.

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí bakalářské práce PhDr. Petře Mračkové Vavroušové, Ph.D., za její čas, cenné rady a ochotu při konzultacích a za pomoc se španělštinou, dále Mgr. Adamu Pospíšilovi za konzultaci v oblasti arabštiny a prof. PhDr. Josefu Opatrnému, CSc., za konzultaci v oblasti historie. Poděkování patří také mé kamarádce Veronice Sovákové.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 11. 5. 2018

.....
Andrea Čapková

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá překladem vybraných kapitol z turistického průvodce *101 Mallorca: Geheimtipps und Top-Ziele*, jehož autorem je německý novinář Jürgen Bungert. Práce se skládá ze dvou částí – první část tvoří překlad výchozího německého textu do češtiny, druhou část pak odborný komentář k tomuto překladu. Ten sestává nejprve z překladatelské analýzy podle modelu Christiane Nordové, dále se věnuje popisu překladatelské metody a postupů, překladatelským problémům a jejich řešení a nakonec překladatelským posunům podle Jiřího Levého a Antona Popoviče.

Klíčová slova: cestovní ruch, instrumentální překlad, komentovaný překlad, Mallorca, překladatelská analýza, překladatelská metoda, překladatelské postupy, překladatelské posuny, překladatelské problémy, turistický průvodce

Abstract

This bachelor thesis deals with the translation of selected chapters from the guidebook *101 Mallorca: Geheimtipps und Top-Ziele* by the German journalist Jürgen Bungert. The thesis consists of two parts: the first part comprises the translation of the German source text into Czech, the second part the theoretical commentary to it. The theoretical commentary is at first composed of the translation analysis based on the model of Christiane Nord, then it devotes to the description of the translation method and procedures, the translation problems and their solution and finally the translation shifts based on Jiří Levý and Anton Popovič.

Keywords: annotated translation, guidebook, instrumental translation, Mallorca, tourism, translation analysis, translation method, translation problems, translation procedures, translation shifts

Obsah

Úvod	7
1. Překlad	8
2. Překladačská analýza	32
2.1. Vnětextové faktory	32
2.1.1. Autor, vysílatel a příležitost	32
2.1.2. Záměr a funkce textu	33
2.1.3. Adresát	34
2.1.4. Médium, místo a čas	34
2.2. Vnitrotextové faktory	35
2.2.1. Téma a obsah	35
2.2.2. Presupozice	36
2.2.3. Výstavba a členění textu	36
2.2.4. Nonverbální prvky	37
2.2.5. Suprasegmentální prvky	38
2.2.6. Lexikum	38
2.2.7. Syntax	39
3. Překladačská metoda a postupy	41
3.1. Hypotetická překladačská zakázka	42
4. Překladačské problémy a jejich řešení	43
4.1. Lexikální rovina	43
4.1.1. Cizí antroponyma	43
4.1.2. Odborné termíny	43
4.1.3. Španělské a katalánské výrazy	44
4.1.4. Arabské výrazy	46
4.1.5. Anglické výrazy	47
4.2. Morfosyntaktická rovina	47
4.2.1. Skloňování toponym	47
4.2.2. Problematika přechylování	48
4.2.3. Infinitivní konstrukce	48
4.2.4. Nominální skupiny	49
4.2.5. Nadpisy a popisky	50
4.2.6. Dvojtečky a pomlčky	50
4.2.7. Chybějící interpunkce	51
4.3. Zásahy do výchozího textu	52

4.3.1.	Změny místních názvů	52
4.3.2.	Aktualizace	53
4.3.3.	Adaptace	54
4.3.4.	Vynechávky	54
4.3.5.	Suprasegmentální rovina	55
5.	Překladačské posuny	56
5.1.	Intelektualizace	57
5.1.1.	Formální vyjádření syntaktických vztahů	57
5.1.2.	Vykládání nedořečeného	57
5.1.3.	Zlogičťování textu	58
5.2.	Výrazové posuny	58
5.2.1.	Výrazové zesilování	58
5.2.2.	Výrazové oslabování	59
	Závěr	60
	Bibliografie	61
	Příloha – výchozí text	64

Úvod

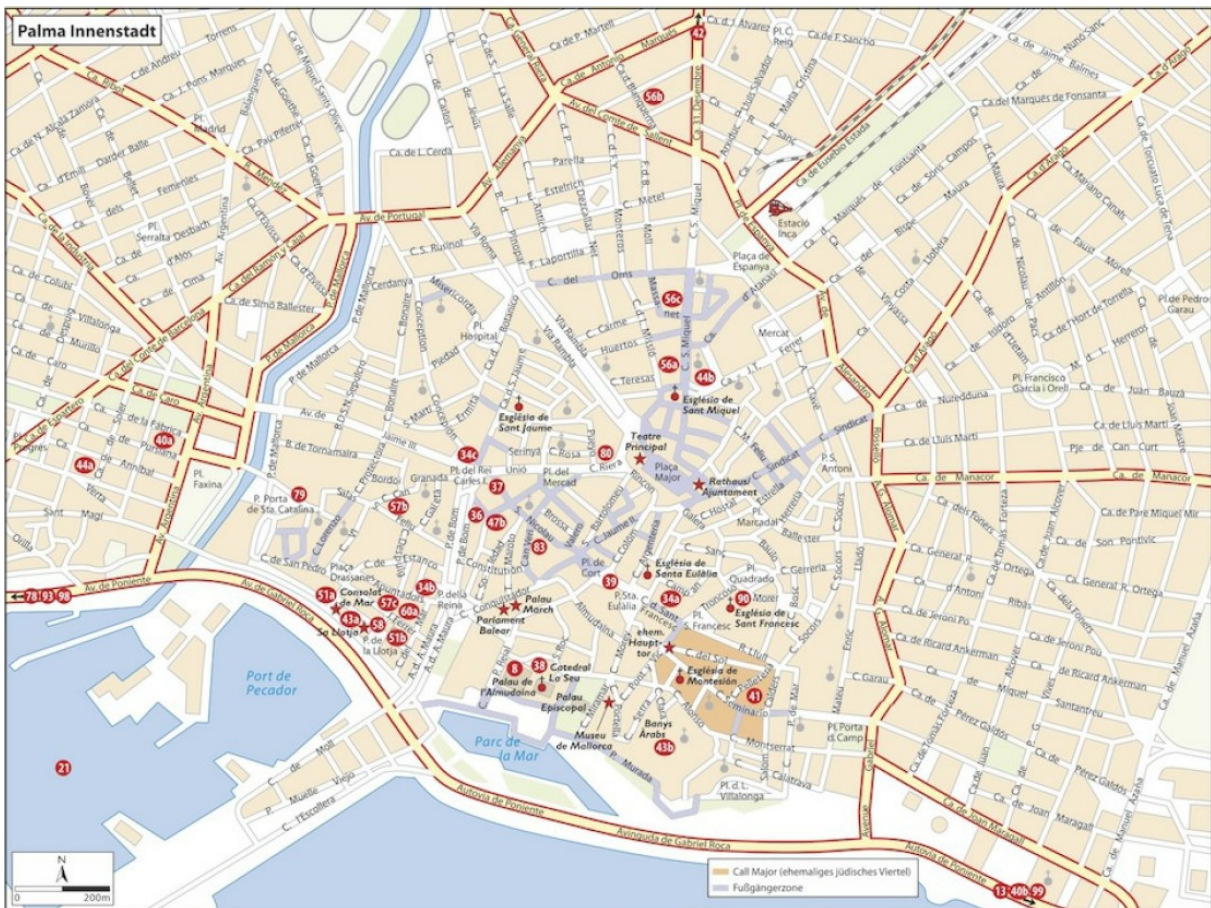
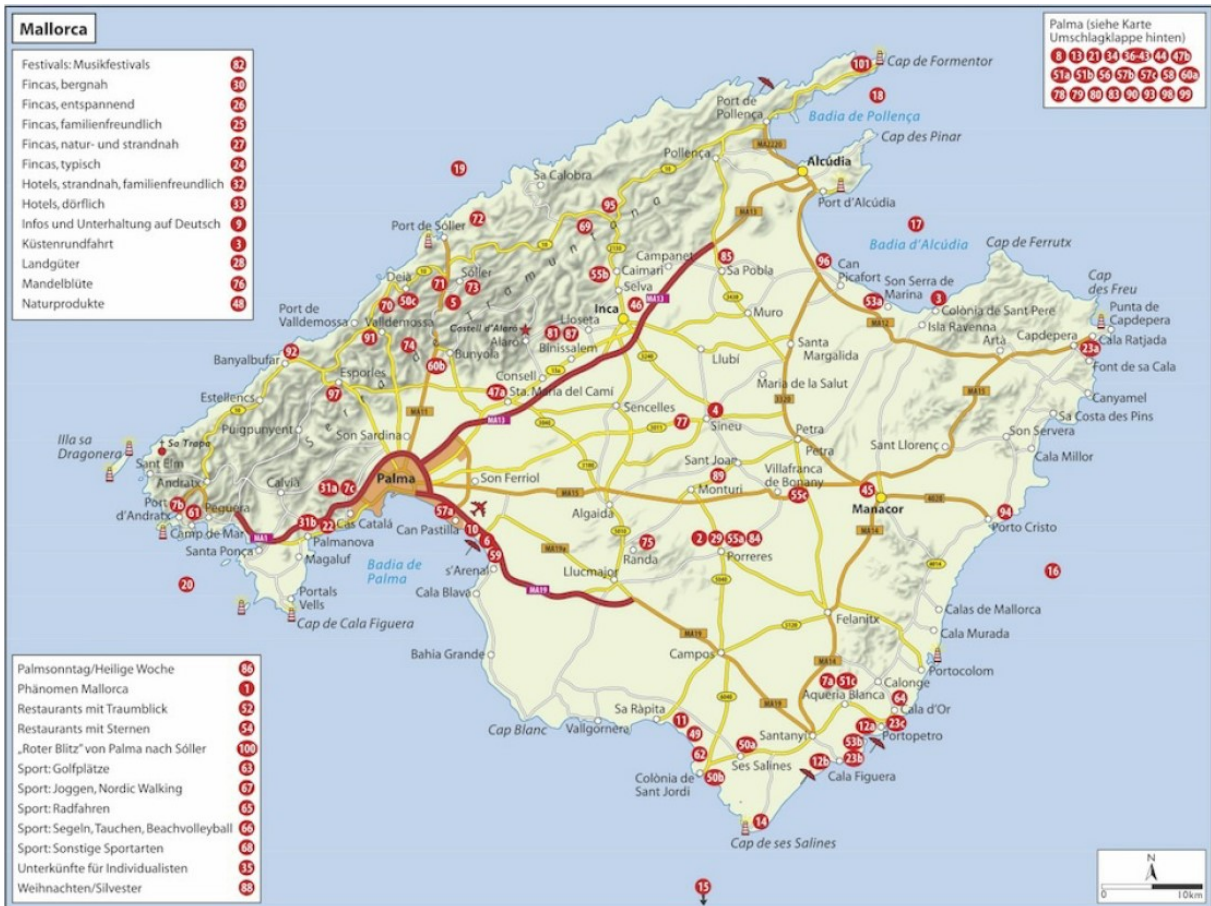
Jako výchozí text své bakalářské práce jsem si zvolila vybrané kapitoly z turistického průvodce *101 Mallorca: Geheimtipps und Top-Ziele*. Tento průvodce vyšel u nakladatelství Iwanowski v edici *101-Geheimtipps*, která v roce 2011 obdržela cenu *ITB Berlin BuchAward*, jež se uděluje v rámci největšího mezinárodního veletrhu cestovního ruchu, a to mimořádným publikacím z oblasti turismu. Také sám majitel nakladatelství a autor několika průvodců Michael Iwanowski obdržel v roce 2014 na tomto berlínském veletrhu cenu *ITB LifetimeAward*, mimo jiné i za svou celoživotní vydavatelskou činnost. Jedná se tedy o renomované německé nakladatelství fungující již od roku 1983, které se na turistické průvodce přímo specializuje.

Edice *101-Geheimtipps* si klade za cíl, představit turistům, kteří chtějí dané destinace sami prozkoumat a poznat, i méně známé a zajímavé výletní cíle a předat jim užitečné rady a tipy. V edici dosud vyšlo přes 20 publikací sepsaných různými autory. Zpravidla se jedná o osoby, které v dané destinaci delší dobu pobývaly, velmi dobře ji proto znají a píší ze své vlastní zkušenosti. V případě mnou vybrané publikace, která poprvé vyšla v roce 2012, je autorem Jürgen Bungert, novinář z Hamburku, který však Mallorku považuje za svůj druhý domov.

Tento výchozí text jsem si vybrala zejména z osobního zájmu, baví mě cestopisy a Mallorku jsem sama několikrát navštívila, mám proto k ostrovu i osobní vztah a o tamní kulturu se zajímám. Další motivací byla skutečnost, že ačkoliv se na českém trhu vyskytuje celá řada průvodců, většinou jsou jen velice stručné a nenabízí tak zasvěcený pohled jako publikace z této německé edice. Ačkoliv by se na první pohled mohla tematika textu zdát pro překlad z němčiny neobvyklá, opak je pravdou – značná část u nás běžně dostupných průvodců nejen po Mallorce jsou překlady a často právě z němčiny (v případě Mallorky se jedná např. o průvodce z řad *Marco Polo* (2017), *MERIAN live!* (2017), *Ottův průvodce* (2009), *Rother* (2003), *Baedeker* (1999) a další). Tyto řady totiž bývají převzaty právě z německých vydavatelství. Jedná se tedy o poměrně reálnou překladatelskou zakázku, se kterou by se překladatel mohl setkat v praxi.

Tato bakalářská práce se skládá ze dvou částí – první část obsahuje samotný překlad vybraných kapitol z výše zmiňovaného průvodce, v druhé části pak následuje odborný komentář k překladu. V něm nejprve provádím překladatelskou analýzu vnětextových a vnitrotextových faktorů podle modelu Christiane Nordové (2009), poté se zabývám překladatelskou metodou a postupy, dále překladatelskými problémy a jejich řešením a na závěr překladatelskými posuny, kde vycházím z Jiřího Levého (2012) a Antona Popoviče (1975).

1. Překlad

89 Talajoty – obydlí původních obyvatel Mallorky

Původní obyvatelé Mallorky neměli žádný soukromý majetek, jedli vegetariánskou stravu a byli považováni za mírumilovné lidi. První z nich se dostali z pevniny na ostrov před 4 500 lety. Ze začátku nevlastnili žádné pevné příbytky, žili ve volné přírodě a později v jeskyních. „Přesto se od nich i dnes můžeme mnohé naučit,“ říká archeoložka Cristina Rihuete. Je vedoucí Archeologického muzea Son Fornés v obci Montuïri, která se nachází u dálnice vedoucí z hlavního města Palma do města Manacor.

Son Fornés je **nejdůležitějším nalezištěm pro rané dějiny** Mallorky. Zde byla při vykopávkách objevena stará osídlení – první příbytky původních obyvatel, které vznikly v prvním tisíciletí před naším letopočtem. Takzvané talajoty sestávají z obrovských balvanů, které jsou vrstveny na sebe. Kamenná svědectví této epochy jsou však k nalezení i na jiných místech na ostrově. Velmi dobře zachovalé talajoty jsou na nalezištích **Capocorb Vell** u města Lluçmajor a **Ses Païsses** u městečka Artá.

V **muzeu Son Fornés (89, viz mapa)** v obci Montuïri jsou vystaveny všechny nálezy ze stejnojmenných vykopávek. Archeologické pozůstatky jsou rozptýleny na pozemku o rozloze tři hektary, který je vzdálen dva a půl kilometru od centra obce. Son Fornés bylo již roku 1966 prohlášeno za historickou památku. Výstava ukazuje výsledky vědeckého bádání na prvních osmi vykopávkách. Jakmile budou práce dokončeny, mají být v muzeu vystaveny i další, nové nálezy.

Talajoty daly jméno celé epoše – talajotická kultura (13. až 2. stol. př. Kr.) byla rozšířená na Mallorce a částečně také na Menorce. Vnější znakem této megalitické kultury z období mezi koncem doby bronzové a začátkem doby železné jsou její věže. Název talajot (španělsky *talayot*) je odvozen od katalánského pojmu *talaia* a znamená hlídkovou nebo strážní věž. Původ slova pochází z arabského výrazu *talá'ī*, který se dá přeložit také jako noční hlídka.

Sloupy podpírají střechy talajotů

Je fascinující sledovat, jak původní obyvatelé své příbytky dále rozvíjeli. Z jednotlivých talajotů vznikala osídlení zahrnující několik kamenných obydlí. Kamenné stěny byly utěsněny bahnem a větvemi, střechy byly podpírány sloupy či kůly. Později vznikla první venkovní prostranství a uličky, byla zřízena pole, sklady pro potraviny, dílny a dokonce skládky na každodenní odpad. V jedné takové osadě žilo zhruba 100 lidí. Většina talajotů leží na kopci se strážní věží, odkud mohli obyvatelé včas zpozorovat blížící se cizince nebo jiné hrozící nebezpečí.

Ve zdech z pečlivě navršených balvanů se skrývá spousta práce

INFO

Příjezd z Palmy: Po dálnici (Ma-15) směr Manacor, po zhruba 30 km sjet na Montuïri. Muzeum a vykopávky jsou značeny.

Informace: Museu Arqueològic de Son Fornés: Archeologické muzeum se nachází v obci Montuïri v Molí des Fraret, restaurovaném větrném mlýně z 18. století (Carrer Emili Pou, www.sonfornes.mallorca.museum, březen–říjen po–pá 10–17 hod., listopad–únor po–pá 10–

14 hod., vstupné 3,50 €, poslední neděli v měsíci otevřeno 10–14 hod., vstup zdarma). **Archeologické naleziště Son Fornés** se nachází 2,5 km od centra obce Montuïri ve výšce 4. kilometrovníku silnice ve směru na vesničku Pina. **Talajoty Capocorb Vell** leží v blízkosti města Lluçmajor na Ma-6014, 23. kilometrovník. V přilehlém stánku s občerstvením, který se specializuje na *pa amb oli* („chléb s olejem“), jsou v prodeji vstupenky na vykopávky (www.talaiotscapocorbvell.com, po–ne 10–17 hod., ve čtvrtek zavřeno, vstupné 3 €).

Ses Païsses leží na jižním okraji městečka Artá (Camí de sa Corballa, otevírací doba viz www.museuarta.com/ses-païsses/, vstupné 2 €).

93 Ostrov hradů a věží – ochrana Mallorky před piráty

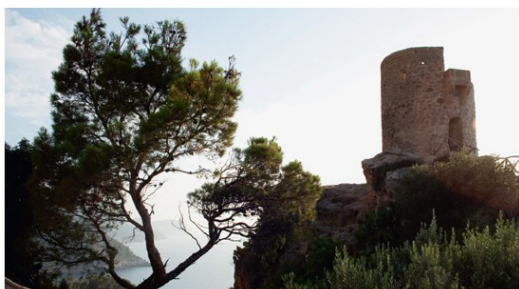
Piráti a vetřelci ze vzdálených zemí ztěžovali Mallorčanům život po celá staletí. Na ochranu ostrova byly proto vybudovány hrady a obranné věže. Dnes jsou tyto stavby působivými pozůstatky minulých dob.

Hrad **Castell de Bellver (93, viz mapa)** se zvedá do výšky 112 metrů nad zálivem u hlavního města Palma. Nádherný výhled shora na město a moře dal tomuto hradu své jméno, Bellver totiž v překladu znamená „krásný pohled“. Pevnost s krásným výhledem leží v zalesněných kopcích na severozápadním okraji města a lze ji spatřit již z dálky. Jedná se o jediný zachovalý kruhový hrad v Evropě. Hned po dobytí Mallorky ho dal postavit král Jaime I. Aragonský, aby tím zajistil větší bezpečnost ostrova a ochránil ho před piráty. Hrad byl dokončen v roce 1309 a v prvních desetiletích sloužil jako obranný hrad a sídlo králů.

Mocná pevnost působí ještě i dnes nedobytně. Skládá se z dvoupatrové kruhové stavby se třemi zabudovanými věžemi. Čtvrtá věž stojí samostatně a s pevností je spojena kamenným mostem. Hrad je obklopen čtyři metry širokým příkopem. Později se Bellver využíval jako vězení pro politické odpůrce. Hluboko pod hradní budovou se nachází jeskyně, která sloužila jako hladomorna pro vězně. Ti byli zpravidla nešetřně spuštěni dolů z pětimetrové výšky. Nejprominentnějším vězněm byl v letech 1802 až 1808 ministr spravedlnosti a financí. Jeho věžeňskou celu si dnes můžete prohlédnout. Od roku 1936 se v přízemí nachází **historické muzeum hlavního města Palma**. Za jednu z nejhezčích letních událostí na Mallorce se považuje každoroční **hudební festival Castell de Bellver** se světoznámými sólisty.

Zbytky dvou dalších historických hradů se ještě nacházejí u městeček Felanitx a Alaró. **Castell de Santueri** je zřícenina ležící na více než 400 metrů vysokém vrcholku v pohoří Serres de Llevant sedm kilometrů jihovýchodně od městečka Felanitx. Ve 14. století nechala novou

pevnost na zbytcích starého hradu postavit španělská královská rodina jako ochranu před přepadením piráty. Od 18. století však pevnost chátrá. Dodnes se zachovalo už jen několik stěn a věží.

Z věže Torre del Verger je nádherný výhled

Zbytky staré pevnosti na vrcholu kopce **Puig de Alaró** pocházejí ještě z muslimských dob. Již na počátku 10. století tu docházelo k urputným bojům. Také v pozdějších staletích odtud kladli stoupenci krále Jaime II. důrazný odpor proti invazi krále Alfonse II. Aragonského. Dnes je hrad tradičním výletním cílem. Ke zřícenině lze dojít pěšky nebo dojet autem. Cesta z městečka Alaró je značená.

Hrad Castell de Bellver kdysi sloužil k ochraně ostrova

Nejkrásnější obranná věž Mallorky stojí dva kilometry za vesničkou Banyalbufar ve směru na obec Andratx. Osm metrů vysoká věž **Torre del Verger**, kterou Mallorčané nazývají také Torre des Animes, „věž duší“, byla postavena roku 1579 na skalním výběžku, tedy na ideálním místě ke střežení pobřeží před útoky pirátů. Roku 1997 byla renovována a stala se chráněnou památkou. Dnes vede nahoru úzké železné schodiště, po kterém vystoupáte na vyhlídkovou plošinu s mimořádným výhledem na moře. Na ostrově sotva najdete lepší místo k pozorování západu slunce.

INFO

Příjezd z Palmy: k hradu **Castell de Santueri**: po dálnici (Ma-19) až do městečka Campos, odbočit doleva na Ma-5120 do městečka Felanitx, směr Santanyí, po dvou kilometrech je cesta k pevnosti značená; k vrcholu **Puig de Alaró**: po dálnici (Ma-13) směr Inca, sjezd Consell/Alaró, dále až do městečka Alaró. Cesta k pevnosti je značená. Následují čtyři kilometry strmých serpentín až k usedlosti (španělsky *finca*) Es Verger, zde nechat auto. Hodinový výstup na vrcholek **Puig de Alaró** (825 m).

Informace: **Castell de Bellver** a **historické muzeum hlavního města** v ulici Carrer Camilo José Cela v Palmě jsou otevřeny celoročně (castelldebellver.palma.cat, duben–září út–so 10–19 hod., říjen–březen út–so 10–18 hod., v neděli a o svátcích celoročně 10–15 hod., v pondělí zavřeno, vstupné 4 €, v neděli vstup zdarma, tel. (+34) 971 735 065).

Aktuální termíny červencového festivalu klasické hudby na hradu Bellver (**Festival de Música Castell de Bellver**) jsou uveřejněny také na internetových stránkách InfoMallorca, oficiálním turistickém portálu ostrova, který je součástí sítě cestovních kanceláří a místní rady Consell de Mallorca (www.infomallorca.net).

94 Napínavé dobrodružství – krápníkové jeskyně na ostrově

Krápníkové jeskyně na Mallorce jsou velmi různorodé a každá má svůj vlastní příběh.

Coves del Drac (94, viz mapa): Čtyři „Dračí jeskyně“ u přístavu Porto Cristo na východním pobřeží jsou nejznámější a nejvíce navštěvované. Leží místy až 25 metrů pod zemí a jsou celkem 1,7 kilometrů dlouhé. Zvláštností tohoto jeskynního systému je podzemní jezero, které je jedno z největších na světě. **Martelovo jezero**, dlouhé 177 metrů, široké zhruba 30 metrů a až devět metrů hluboké, je pojmenované po objeviteli jeskyň. Francouz Édouard-Alfred Martel prozkoumal jeskynní systém u Porto Crista roku 1896. Martel byl první na světě, kdo se profesionálně zabýval výzkumem jeskyní, a na expedici na Mallorku ho přímo pozval arcivévoda Ludvík Salvátor.

Již v roce 1922, když se cestovní ruch začal rozvíjet, napadlo jednoho Mallorčana začít na jeskyních vydělávat. Jeskyně však byly turistům a místním poprvé zpřístupněny až o 13 let později. Prohlídka trvá zhruba jednu hodinu. Jednou denně tu hudební kvarteto odehraje **koncert klasické hudby**. Umělci během vystoupení sedí v osvětlených loďkách, které plují po

jezeře. Po desetiminutové hudební vložce mohou návštěvníci sami zažít krátkou, ale působivou **projížďku v loďce** po jezeře.

Coves dels Hams: „Jeskyně rybářských háčků“, jak se v překladu nazývají, jsou nejmenšími jeskyněmi na Mallorce. Leží rovněž u Porto Crista a 2. března 1905 je náhodou objevil Pedro Caldentey, když tu hledal mramor. Bohatě rozvětvený jeskynní systém v sobě rovněž skrývá malé podzemní jezero. Také tyto jeskyně jsou veřejnosti přístupné. Trasa, kterou si lze prohlédnout, je dlouhá 850 metrů. Na prohlídku je třeba si vyhradit zhruba 45 minut (není vhodné pro osoby, které trpí klaustrofobií).

Kdo chce, může se po podzemním jezeře v Dračích jeskyních krátce projet v loďce

Dračí jeskyně patří k nejvýznamnějším památkám Mallorky

Coves d'Artà: Jeskyně Artà se nacházejí na pobřeží v regionu Capdepera u mysu Cap Vermell a jsou obklopeny horami. Jeskyně objevili a využívali již původní obyvatelé Mallorky, dokonce v nich přechodně i bydleli. Po projití vysokým vchodem se návštěvník ocitne ve velké vstupní hale, v níž visí ze stropu impozantní stalaktity tvořící krápníkovou formaci. Prohlídka jeskyň trvá 25 až 40 minut.

Coves de Campanet: V pohoří Serra de Tramuntana na jižních svazích vrchu Monte de Sant Miquel se nacházejí jeskyně Campanet. Leží v padesátimetrové hloubce a jsou zhruba 400 metrů dlouhé. Sestávají z různých štol a sálů, z nichž všechny nesou nápadité názvy jako

„Začarovaný zámek“, „Sál palem“ nebo „Libozvučný vodopád“. Procházka jeskyněmi trvá 40 minut.

INFO

Informace: Všechny čtyři **jeskyně** představené v této kapitole mají **vlastní webové stránky** s podrobnými informacemi:

www.cuevasdeldrach.com,

www.cuevasdelshams.com,

www.cuevasdearta.com a

www.covesdecampanet.com.

95 Klášter Santuari de Lluc – mnohem více než jen duchovní cíl

Nejnámější klášter na Mallorce **Santuari de Santa Maria de Lluc** v pohoří Serra de Tramuntana nese název podle pasáčka jménem Lluc. Legenda praví, že ve 13. století našel malý maurský pasáček u potoka mezi skalami sochu Panny Marie s tmavou pletí. Sdělil to svým rodičům, kteří ještě téhož dne sochu odnesli do farního kostela ve vesničce Escorca. Další den však socha Madonny z chrámu Páně zmizela a ležela opět na původním nalezišti. Vesničané ji znovu donesli do své kaple, příhoda se ale opakovala. Farář proto rozhodl, že se v místě nálezu hned vedle potoka zřídí malá **kaple Panny Marie**. To bylo roku 1230, kdy klášter Lluc vznikl.

V následujících staletích byl klášter několikrát zničen, v 17. a 18. století byl přestavěn a rozšířen. Až do začátku masového turismu byl klášter Lluc pro řád augustiniánů místem náboženského rozjímání a klidu a byl jen těžko přístupný po malých cestičkách.

I dnes je klášter **poutním místem** a je považován za duchovní centrum ostrova. Mimochodem, slovo *santuari* znamená svatyně. V Santuari de Lluc je uctívána patronka Mallorky Mare de Déu de Lluc, „Matka Boží z Lluc“, ve formě sochy černé Madonny. V klášterním kostele, nejdůležitější budově komplexu, má své čestné místo. Za vidění stojí především **botanická zahrada** a nádvoří. V jednom z křídel hlavní budovy se nachází místní **muzeum**. V několika místnostech jsou vystaveny archeologické nálezy z celé Mallorky, obrazy, textilie, keramika, nábytek a rukodělné výrobky. Pokud návštěvníci vystoupají na kopec za klášterem, naskytne se jim krásný výhled na údolí a hory.

Lluc dnes patří k nejoblíbenějším cílům jednodenních výletníků a pěších turistů. Každý rok toto svaté místo navštíví zhruba jeden milion lidí. Přicházejí pěšky, přijíždí na kole, autem nebo autobusem. Před klášterem se nachází obrovské parkoviště, kuchyně **klášterní restaurace** je

považována za výbornou. Za hradbami kláštera navíc vzniklo několik barů, obchodů se suvenýry a dokonce i lékárna.

Klima je zde nahoře příjemné. Lluc leží 500 metrů nad mořem. I v horkých letních dnech tu vždy vane chladivý vítr. Největší událostí je každoroční **noční pochod** první sobotu v srpnu Marcha des Güell a Lluc a peu, kterého se účastní místní i turisté. Pout' dlouhá 48 kilometrů vede z Palmy přímo přes pohoří Tramuntana do kláštera Lluc.

V kláštře ještě dnes žije šest mnichů, nejstaršímu z nich je již přes 90 let a pravidelně slouží mši. Hlavní budova kláštera Santuari se skládá z několika křídel, ve kterých se nachází také gymnázium s internátem, muzeum, ubytovna pro pěší turisty, správa obce Escorca a poutní kostel. Návštěva kláštera se vyplatí především tehdy, když je na programu koncert **Els Blauets**, dívčího a chlapeckého sboru místní školy – během školního roku v 11.15 a v 19.30 hod.

Jako ve snu – osamocená poloha kláštera Lluc

INFO

Příjezd: Autem je nejlepší jet nejprve do města Inca a poté po silnici přes vesničky Selva a Caimari do hor. Z Caimari vede nahoru 12 km dlouhá, klikatá a strmá cesta s **nádhernými výhledy**. Na konci **průsmyku** je klášter značen.

Informace: U kláštera se nachází informační centrum pro pohoří Tramuntana, **nejlepší oblast pro pěší turistiku** na Mallorce. Zaměstnanci mluví dobře anglicky, příp. i německy (tel. (+34) 971 517 070).

Klášter Lluc: denně 10–13.30 hod. a 14.30–17.30 hod., www.lluc.net.

Botanická zahrada: denně 10–13 hod. a 15–18 hod., vstup zdarma, dobrovolný příspěvek.

Muzeum: Museu de Lluc, po–pá 10–14 hod., v sobotu zavřeno, vstupné 4 €.

Klášterní ubytovna: Přespání v **klášteře Lluc** je velmi oblíbené především u pěších turistů. Nachází se tu 81 pokojů a 39 apartmánů s kuchyní. Ubytovna je v létě dost obsazená a je třeba včasná rezervace: tel. (+34) 971 871 525, www.lluc.net.

Webové stránky kláštera: www.lluc.net (lze zde najít také tipy pro **pěší a cyklistické túry** a program **sboru**).

Jídlo a pití: **Sa Fonda**, v klášteře, tel. (+34) 971 517 022, www.lluc.net, každý den snídaně 8–10 hod., obědy 13–16 hod. a večere 19–21.15 hod., mallorské speciality, jehněčí. Další restaurace a bary, pekárna a obchod se suvenýry v klášteře a jeho okolí.

96 S'Albufera – biotop s největší druhovou rozmanitostí na Baleárách

Pro každého milovníka přírody je park S'Albufera v zálivu Alcúdia skutečným rájem. Na severu ostrova se na více než 1 700 hektarech rozprostírá **největší mokřad** Baleár, který vznikl ze staré laguny oddělené od moře řetězcem dun. Název S'Albufera je odvozen od arabského výrazu pro lagunu *al-buhayara*. Oblast močálů pravděpodobně vznikla během doby meziledové před asi 100 000 lety. Roku 1988 byl **Parc Natural de S'Albufera de Mallorca** oficiálně prohlášen baleárskou vládou za chráněnou krajinnou oblast, a to jako první na ostrově. O ochranu této jedinečné oblasti se dlouhodobě zasazovali ekologové, odborníci na životní prostředí a především sami Mallorčané.

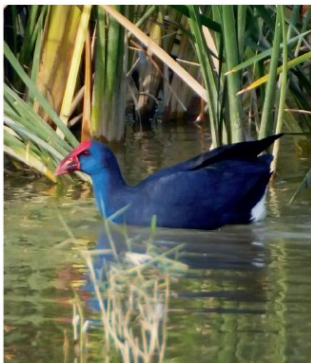
Díky vodnímu bohatství nabízí biotop největší druhovou rozmanitost souostroví. Oblast je zásobena jak sladkou vodou z horských potoků Sant Miquel a Muro, tak podzemními prameny. Voda je rozptýlena do uměle vytvořených kanálů. Pokud proud sladké vody v suchých letních měsících vyschne, pronikne dovnitř mořská voda ze zálivu.

Rozdílný obsah soli v půdě zajišťuje výskyt celé škály nejrůznějších druhů rostlin. Je jich více než 400 – od kamýše písečného a pomořanky přímořské, které rostou na chudé půdě blízko pobřeží, až po hustý rákos, který pokrývá téměř dvě třetiny rozlohy parku. Následují jilmy a topoly, zformované do stinného ochozu, a vrcholem jsou překrásné květy bahenní orchideje, dosahující zde výšky až jednoho metru.

Chráněnou krajinnou oblast zásobují vodou dvě bystřiny

Neobyčejné množství druhů je tu však zastoupeno také z říše ptáků. Oficiálně je registrováno 230 různých druhů, 47 z nich v tomto přírodním parku pouze hnízdí. K nim patří kachna divoká, lyska černá a moták pochop. Vůbec největší zastoupení však mají ptáci, kteří tu přezimují – jespák, hvízdák euroasijský, polák velký, volavka popelavá a stříbřitá, červenka obecná a drozd zpěvný. Na jaře a na podzim pak přilétá mezinárodní návštěva z řad tažných ptáků. Zhruba 100 000 z nich se tu zotavuje při dlouhé cestě do Afriky a severní Evropy i při cestě zpátky. Jsou mezi nimi také vzácné druhy jako orlovec říční, ostříž jižní a pohádkově krásní plameňáci. Ti všichni tu nacházejí ideální podmínky – hojnou potravu a klidné útočiště.

Ráj pro vodní ptactvo

Také ve vodách panuje čilý život. Mezi různými druhy ryb najdeme úhoře, mořské okouny, pražmy, cípaly, kromě toho tu narazíme na želvy a vodní hady. Ve světle zapadajícího slunce loví vodní vážky a netopýři hmyz, o pestrost se postarají barevní motýli.

To vše mohou návštěvníci sledovat z **turistických a cyklistických stezek** lemovaných rákosem, aniž by přitom narušovali život zvířat. Nejlepším místem pro pozorování ptáků jsou maskované chatrče. Na zdech chatrčí visí obrázky zvířat, která jsou v dané oblasti často k vidění.

INFO

Příjezd z Palmy: Po dálnici (Ma-13) směr Sa Pobla, na kruhovém objezdu těsně před Alcúdií první výjezd, držet se vpravo, dále asi pět kilometrů k národnímu parku (značeno).

Informace: Vstup do **národního parku S'Albufera** se nachází na mostě Pont dels Anglesos na pobřežní silnici z Alcúdie do Can Picafortu (auto nechat na parkovišti). Odtud jít rovně k **informačnímu centru**, jež se zároveň stará o ochranu přírody (9–16 hod., tel. (+34) 971 892 250, vstup volný). Zde turisté obdrží povolení k návštěvě a plánek, na němž jsou vyznačené okruhy pro pěší a cyklisty a také několik **pozorovacích bodů** (otevřeno denně, duben–září 9–18 hod., říjen–březen 9–17 hod., www.mallorcaweb.net/salbufera, anglicky a španělsky, nejdůležitější informace také německy). Na **webových stránkách** si lze stáhnout soubor PDF, který návštěvníky seznámí s nejdůležitějšími pravidly, provozními hodinami atd.

97 Statek La Granja – cesta časem po mallorském venkově

Zřejmě nejživějším muzeem na Mallorce je **statek La Granja** u městečka Esporles jižně od vesnice Valldemossa. Během dvouhodinové prohlídky zažije návštěvník jedinečnou cestu časem po venkovské části ostrova – v dokonalé show nechybí mučírna, lidové tance ani pár dobrot na závěr. Návštěva je naprostou nutností pro každého milovníka ostrova.

Statek (ve španělštině *finca*) s rozlohou 3 000 m² leží v horském údolí zastíněném vysokými stromy. Svému vzniku vděčí skalnímu prameni, jehož voda proměnila zemi v úrodný ráj. Tryskající fontánu využívali již staří Římané. Později v 10. století je napodobili Arabové, kteří postavili mlýny na mletí obilí a lisování olivového oleje. Ještě dnes je tu arabský vliv znát.

Poté, co roku 1229 dobyl Mallorku král Jakub I. Aragonský, byla hraběti Nuño Sánchezovi přiřknuta jedna čtvrtina ostrova. Usadil se v La Granje. O 10 let později daroval toto místo cisterciáckému řádu, který zde vybudoval svůj první klášter na ostrově. Mniši byli známí tím, že se stahovali do odlehlých údolí, kde vzorně spravovali hospodářství. Pobývali zde 200 let.

Potom přešlo vlastnictví zpátky do světských rukou a obhospodařovaly jej šlechtické rody. Dnes je La Granja v soukromém vlastnictví. Statek byl přeměněn na **skanzen** a nabízí působivý vhled do dřívějšího života řádu, ale také životního stylu statkářů 19. a začátku 20. století. Návštěvník sleduje ukazatele a prochází někdejší feudálním statkem, na němž lze nalézt řadu motivů, které stojí za to si vyfotit, ať už je to páv, kůň nebo traktor poháněný parou. V místní kůlně je uchováno kolem 50 různých polních nářadí.

Cesta pak vede přes **skalní zahradu** s vodotryskem do **panského domu**. Francouzský nábytek v saloně připomíná 18. století, z reproduktorů zní klasická hudba. Prohlídka dále pokračuje přes hudební salon, žehlírnu a nakonec přes ložnici s barokním nábytkem. Všechny místnosti vypadají, jako by je jejich obyvatelé právě opustili. Všude visí oblečení, hračky leží poházené po dětském pokoji. Následuje kuchyň a hospodářské místnosti, královsky prostřená jídelna, truhlárna a kovárna. Prastaré kolovraty a tkalcovské stavy se náhle dají do pohybu, jako by na nich pracovali duchové. Vrcholem prohlídky je však malá vězeňská cela a mučírna s mučícími nástroji, které nahánějí hrůzu. Člověk téměř slyší vězně křičet bolestí.

Centrální prostranství muzea tvoří velký dvůr. Návštěvníci jsou tu zváni na ochutnávku vína, k němu se podává šunka serrano a lahodné kousky sýra. Dvakrát týdně ukazují bývalí mistři řemesel svůj um a taneční skupina předvádí historické tance. Za panským domem leží velká **květinová zahrada** se zelenými loukami, šumějícími potoky a útulnými lavičkami. V **kavárně** se mohou návštěvníci po prohlídce posilnit na zpáteční cestu.

Pohled do centrálního dvora statku La Granja

INFO

Příjezd z Palmy: Vydat se na sever přes Ma-1040 až do městečka Esporles, projet jím, poté odbočit vlevo na Ma-1101 a následovat značení ke statku La Granja.

Informace: Bývalý venkovský statek a dnešní muzeum **La Granja** v městečku Esporles (Carrer Apartado 68) má vlastní webové stránky s podrobnými informacemi:

www.lagranja.net, tel. (+34) 971 610 032, otevřeno denně, v létě 10–19 hod., v zimě 10–18 hod., předvádění řemesel a drezury koní ve středu a v pátek v 16 hod.

Přilehlá **restaurace La Granja** je také otevřena denně (informace telefonicky na čísle (+34) 971 610 032 nebo (+34) 971 610 655).

98 Pueblo Español – španělská vesnice uprostřed Palmy

Jedná se o vesnici, která si uprostřed velkého města žije svým vlastním životem – **Pueblo Español** (katalánsky Poble Espanyol) neboli „Španělská vesnice“ v baleárské metropoli Palma leží v městské části Son Espanyolet severně od hradu Castell de Bellver a půl kilometru od přístavu. Vznikla koncem 60. let pod vedením architekta Fernanda Chueky Gotilly. Neobyčejná stavba, která zaměstnala 900 dělníků, byla otevřena roku 1970 a od té doby patří k nejatraktivnějším památkám Palmy.

Španělská vesnice je jakýmsi skanzenem postaveným ve středověkém stylu. Na rozloze 25 000 m² se nachází 72 budov, mezi nimiž se vinou úzké uličky s kočičími hlavami. Můžeme tu vidět nejzajímavější historické a architektonické budovy Španělska – kastilské paláce, repliku paláce Alhambra, známé kostely, historické pevnosti a další památky ze všech částí země. Modely ve zmenšeném měřítku věrně napodobují původní stavby. Mezi další nevšední turistická lákadla patří různé provozovny uměleckých řemesel, prodejny textilu, originální obchody se suvenýry a folklorní vystoupení.

Lávka pro chodce vede k budově **Congress Palace Palma**, v současnosti jedinému kongresovému paláci na Mallorce. Budova byla postavena v novořímském stylu – hlavní sál Sala Magna napodobuje římskou baziliku. Užitečná plocha sálu čítá 950 m² a výška stropu imponantních deset metrů. Sál má kapacitu pro 1 000 osob. Mimo to palác disponuje ještě venkovním amfiteátre v římském stylu, který se využívá k pořádání koncertů a prezentací, a také dalšími vnitřními i venkovními prostory pro velké akce, např. odborné kongresy.

V Pueblu Español v Palmě na vás dýchne středověk

Nyní si díky novému modernímu konceptu přijdou na své i ti návštěvníci ostrova, kteří se řadí mezi labužníky. Mnoho restaurací v **Nuevo Pueblo Español** zve na výjimečný a pestrý kulinářský zážitek. Restaurace **Alhambra Lounge Café** podává různé lahůdky fusion kuchyně, která kombinuje thajské, japonské a italské kuchařské umění. V tapas baru **La Bodega** se servírují pravé španělské tapas a ta nejlepší vína. A restaurace **Los Arcos** nabízí každý den jiné polední menu s nejrůznějšími pokrmy. Na aperitiv se chodí do **koktejlového baru Torralba**. A každý čtvrtek zve Nuevo Pueblo Español zcela příhodně na tzv. „after work party“. Kdo má tedy chuť na žhavé španělské noci, ten je tu správně.

Španělská vesnice představuje zajímavé historické i architektonické budovy

INFO

Informace: Pueblo Español (Španělská vesnice), Carrer Pueblo Español 55, Palma, tel. (+34) 971 737 070, duben–říjen 10–19 hod., listopad–březen 9–17 hod., o víkendu zavřeno, vstup omezen, lze zorganizovat prohlídky, www.puebloespanolmallorca.com.

Congress Palace Palma: v komplexu Pueblo Español (viz web), tel. (+34) 971 737 070.

Los Arcos: Cena za hlavní chod z jídelního lístku bez nápoje kolem 25 € (otevřeno od středy do soboty 20–23 hod.), denní menu včetně pití 13,50 € (po–pá 12.30–16 hod.), v neděli brunch 12.30–16 hod.

99 Akvárium v Palmě – plavte se žraloky o závod

Pět tisíc litrů mořské vody v 55 nádržích – to je **akvárium v Palmě** v blízkosti pláže Platja de Palma, jeden z nejoblíbenějších turistických cílů na ostrově, který nabízí s celkem 8 000 exempláři a 700 druhy fascinující vhléd do mořského světa. Zde plavou, sviští a pádlují tropičtí pruhatci, varhanitky červené, havýši rohatí, hlaváčovci pasteloví a samozřejmě žraloci.

Nádrž se žraloky je jednou z největších atrakcí akvária. Návštěvníci procházejí tunelem, který vede skrz nádrž, a mohou tak tyto dravé ryby pozorovat z těsné blízkosti. Komu však ani to nestačí, ten se může k žralokům přiblížit ještě více. Každý pátek se tu pro malé oceánology mezi osmi a dvanácti lety koná obzvlášť napínavá podívaná – mohou vedle nádrže se žraloky přenocovat ve spacích pytlích, pozorovat krále moří až do pozdních nočních hodin a nechat si o nich zdát.

Big Blue v palmském akváriu je nejhlubší nádrž pro žraloky v Evropě. Prohání se tu 35 zvířat. Zvlášť odvážní jedinci se dokonce mohou **se žraloky potápět**. Předpokladem je však průkaz potápěče. V doprovodu instruktora potápění a po intenzivní přípravě se na půl hodiny ponoří do vody a plavou s těmito dravými rybami. Leckteří otcové, jejichž děti u nádrže přenocovaly, se dalšího dne odvážili být v přímém kontaktu s až dvoumetrovými žraloky.

Návštěva akvária je bez pochyby zábavná i poučná. Nabízí cestu časem přes různá moře, od Starého světa ve Středozezemním moři až k oceánům Nového světa a trasám Magalhãese, Cooka a Kolumba.

Tak blízko – tunel umožňuje návštěvníkům pozorovat žraloky...

...a to z bezprostřední blízkosti

Vedle všech superlativů a snah vzbudit úžas a obdiv kladou provozovatelé akvária značný důraz také na to, aby podnítili zájem návštěvníka o životní prostředí. Proto palmské akvárium tvoří kromě vnitřního prostoru i **rozehlá zahrada** s mallorským a tropickým rostlinstvem a také **interaktivní venkovní nádrže**. Díky celé řadě zábavných a poučných informací týkajících se vědy a výzkumu v oblasti oceánografie by den v akváriu měl pokud možno v každém návštěvníkovi zanechat zážitek na celý život.

House of Katmandu

Další turistickou atrakcí ostrova je House of Katmandu v letovisku Magaluf, **tibetská vila**, která stojí vzhůru nohama. Dům vypráví napínavé příběhy a nabízí interaktivní dobrodružství plná překvapení. Během dvou až tříhodinové prohlídky zažijí návštěvníci nejmodernější světelnou a zvukovou techniku, velkolepé triky a fantastické mytické bytosti (Avenida Pedro Vaquer Ramis 9, Magaluf, hned vedle hotelu Sol Katmandu Park & Resort, dálnice Palma–Andratx (Ma-1), sjezd 13, otevřeno denně 10–18 hod., tel. (+34) 971 134 660, www.katmandupark.com, základní vstupné 20–27 €).

INFO

Informace: Akvárium v Palmě je vzdálené deset minut od centra města a pět minut od letiště v letovisku Can Pastilla na adrese Carrer Manuela de los Herreros i Sorà 21. Je snadno dostupné

autem po dálnici Palma–Llucmajor (Ma-19), sjezd 10, nebo autobusy linek 15, 23 a 25. Akvárium je otevřeno celoročně, v létě každý den 9.30–18.30 hod., v zimě po–pá 10–15.30 hod. a o víkendu a svátcích 10–17.30 hod., poslední vstup vždy 90 min. před zavírací dobou (tel. (+34) 902 702 902, www.palmaaquarium.com, vstupné 25 €, děti do 12 let 14 €, děti do 3 let zdarma).

100 „Červeným bleskem“ do městečka Sóller – 27 vzrušujících kilometrů

Cesta přes průsmyk Coll de Sóller byla namáhavá, v zimě mnohdy neschůdná a často tu u cesty číhali lupiči. Přepadávali sedláky, kteří přepravovali pomeranče na kárách tažených osli ze Sólleru do Palmy, aby je tam mohli prodávat na trzích. Zločinci kradli buď ovoce, nebo až vydělané peníze při zpáteční cestě. Proto přišli chytrí ovocnáři s nápadem založit společnost, prodat akcie měšťanům a z peněz postavit železnici vedoucí z pomerančové metropole Sólleru do hlavního města. **Červený blesk**, jak se vlaku kvůli jeho nízké rychlosti ironicky přezdívá, vyjel na svou první jízdu 16. dubna 1912. Mallorčané stáli podél železniční tratě, provolávali jí slávu a plakali radostí. Ještě dnes spojuje železnice obě města a **vyhlídková jízda** je pro turisty jednou z nejvíce vzrušujících a nejhezčích na ostrově.

Úzkokolejná dráha se vine pohořím Serra de Tramuntana a nabízí pasažérům neuvěřitelně krásnou přírodní kulisu s olivovými a pomerančovými háji. Pár čísel pro ilustraci – dráha měří 27 kilometrů, vlak projíždí 13 tunely, které jsou dohromady 5 kilometrů dlouhé, a přejíždí přes viadukt dlouhý 52 metrů. Odjezd z Palmy je přímo z náměstí Plaça d'Espanya. Trasa vede z nádraží předměstím Palmy, poté přes pohoří Serra de Alfàbia až do městečka Bunyola. Zde se údolí začíná stále více zužovat. Trať překonává několik stovek výškových metrů ve vysokohorsky vyhlížející krajině. Jízda ve vagónech obložených dřevem trvá celkem zhruba jednu hodinu. U některých jízd je dokonce naplánovaná krátká zastávka. Cestující mohou vystoupit, vychutnat si pohled na údolí a fotografovat.

Tramvaj jezdí z městečka Sóller do přístavu Port de Sóller

Roku 1927 byla trať elektrifikována německou společností Siemens. Mnoho cestujících si totiž stěžovalo na nepříjemný kouř z parní lokomotivy v tunelech.

Městečko **Sóller** se svými téměř 14 000 obyvateli zažilo díky železnici silný nárůst počtu návštěvníků. „Červený blesk“ využívá ročně až jeden milion cestujících. V centru městečka stojí obzvlášť za vidění **farní kostel Sant Bartomeu**. Byl postaven kolem roku 1236 a během staletí několikrát přestavěn. Dnešní podoba kostela má barokní strukturu s novogotickou zvonící. Fasáda byla navržena začátkem 20. století Joanem Rubió i Bellverem, jedním ze žáků Gaudího.

Většina návštěvníků se po prohlídce města vydá **tramvají** ze Sólleru do přístavu **Port de Sóller**. Pětikilometrová trať byla postavena současně se železnicí a cesta tramvají je ještě i dnes velkým zážitkem. Jede šnečím tempem z prostranství před nádražím přímo do centra města kolem kaváren a restaurací. Kolemjdoucí se zastavují a vesele mávají cestujícím. Poté trať vede citronovým hájem až k přístavnímu molu.

INFO

Informace: Červený blesk jezdí pravidelně několikrát denně mezi hlavním městem Palma a městečkem Sóller. Aktuální časy odjezdů jsou vyvěšeny na železniční stanici na náměstí Plaça d'Espanya v Palmě. Jsou však k dispozici také na internetu na adrese www.trendesoller.com (jednosměrná jízdenka Palma–Sóller 18 €, zpáteční jízdenka 25 €, zpáteční jízdenka i s tramvají 32 €, jednorázová jízda tramvají 7 €, jízdenky k zakoupení na stanicích a v tramvaji).

Podrobné informace o městečku **Sóller** včetně všech dopravních spojení také na www.soller1.com.

Pohostinství: **Café Sóller**, Plaça de sa Constitució 13, naproti farnímu kostelu, tel. (+34) 971 630 010.

Ubytování: **El Guía**, Calle Castañer 2, tel. (+34) 971 630 227 nebo (+34) 971 632 634, dvoulůžkový pokoj včetně snídaně ve čtyřhvězdičkovém hotelu od 90 € za noc, www.hotelesguia.com.

101 Cap de Formentor – „místo, kde se setkávají větry“

Pohled z okénka při přistávání na Mallorce je pokaždé fascinující. Hluboko pod námi leží mys **Cap de Formentor** s úchvatným strmým pobřežím, se zátokami Cala Figuera, Cala Murta a Cala Pi de la Posada a 384 metrů vysokým vrcholem El Fumat, nejvyšší vyvýšeninou nejsevernějšího bodu Baleárských ostrovů. Pro Mallorčany je to „místo, kde se setkávají větry.“ Drsní větrní řemeslníci patří takřkajíc k ostrovní rodině. Již původní obyvatelé pojmenovali čtyři velké větrné bratry podle jejich směru tramuntana, ponent, migjorn a levant. Podle dvou z nich byla také pojmenována obě pohoří Serra de Tramuntana a Serres de Llevant.

Na ostrově, kde se obyvatelé po celá staletí živilí rybolovem a zemědělstvím, bylo důležité rozumět dobře větrům. Který vítr přinese dlouho očekávaný déšť? Který vítr zvedne na moři životu nebezpečné vlny? Který vysuší nasekané obilí k mlácení a který přiveze rybáře bezpečně zpět do přístavu? Odpovědi ostrované nacházeli vždy tady nahoře na mysu. Dlouho předtím, než existovaly záznamy o počasí, se Mallorčané radili s větrem, když chtěli vědět něco o tom, jaké bude následujícího dne počasí.

Vítr a voda zformovaly výběžek na severu do bizarních tvarů. Roku 1892 byly ve skále vytvořeny schody, zdi a cesty a byl postaven **maják**. Panství Formentor patřilo rodině mallorského básníka Miquela Costa i Llobera. Roku 1919 byl majetek prodán a rozdělen na

parcely. O deset let později se argentinský milovník umění Adán Diehl rozhodl na pláži **Platja de Formentor**, dlouhém písčném pobřeží s křišťálově čistou vodou, vybudovat **Hotel Formentor**. Stalo se z něj místo setkávání bohatých a krásných z celého světa a i dnes patří pětihvězdičkový hotel k těm nejluxusnějším na ostrově.

K mysu Cap de Formentor vede z přístavu Port de Pollença třináct kilometrů dlouhá křivolaká cesta. Byla postavena italským inženýrem Antoniem Paretim a jedná se o jeho druhé mistrovské dílo na Mallorce. Ještě známější je **horská silnice** vedoucí do zátoky **Sa Calobra**. Paretti se při stavbě cesty zcela přizpůsobil přírodním podmínkám na mysu, zohlednil sílu a směr větru. Kde byl svah příliš strmý, vytvořil zatáčku. Když někde kus skály odstranil, použil její zbytky zase na jiném místě. Výsledkem je, že se obě silnice vinou horskými masivy jako hedvábné stuhy, které tam někdo náhodou upustil, jak pyšně poznamenávají Mallorčané.

Cap de Formentor z mořské hladiny

Trochu jiný pohled – pozorovat mys zezdola z moře namísto pozorování vln seshora z mysu umožňuje **jízda na kajaku**, zajímavá alternativa k autu nebo kolu. Minibus společnosti **Kayak Mallorca** jezdí z pláže La Gola u přístavu Port de Pollença k pláži u Formentoru. Zde již čekají kajaky. Po krátkém úvodu se vyráží k úzkému výběžku Punta Avanzada, kde následuje prohlídka Borgesovy jeskyně. Poté se pádluje dál až k malé pláži **La Platjola** – nastává čas na koupání! Nakonec účastníci křižují zátoku a vydávají se na zpáteční cestu. Ačkoliv jízda na kajaku není jen tak, zábava je při ní zaručena!

Působivé strmé pobřeží na mysu Cap de Formentor

Cap de Formentor dnes patří k nejoblíbenějším výletním cílům na Mallorce. Na výběžku se nachází hned několik míst s pozoruhodnými výhledy, nejznámější vyhlídkou je **Mirador del Mal Pas**. Z mysu dohlédnete až na Menorku, k zátocce Cala Figuera a na jihu až k zálivu Alcúdia. Při pohledu ze skály dolů se však mnohým návštěvníkům mohou podlomit kolena,

neboť 300 metrů pod nimi burácí moře. Zhruba osm metrů nad mořem se nachází dva vchody vedoucí do 90 metrů dlouhé jeskyně. Jedná se o významné **naleziště talajotické kultury** (viz str. 10) – zde nacházeli útočiště již původní obyvatelé Mallorky.

INFO

Příjezd z Palmy: Po dálnici (Ma-13) kolem města Inca do městečka Pollença, poté dále přes přístav Port de Pollença severovýchodním směrem po Ma-2210 k mysu.

Přenocování: Hotel **Barceló Formentor** je vzdálen zhruba 70 kilometrů od Palmy. Je třeba počítat přibližně s hodinou a půl jízdy (více informací: tel. (+34) 971 899 100, www.barcelo.com).

Kayak Mallorca: Stánek v přístavu Port de Pollença, tel. (+34) 971 919 152 nebo (+34) 609 806 236, www.kayakmallorca.com, v létě každý den z pláže La Gola (Port de Pollença) v 10 hod., délka výletu: tři hodiny, 40 € na osobu. Nabízí také **další výlety**.

Mallorca v číslech

Obecně

Zeměpisná poloha	východně od španělské pevniny mezi 39° 15' 40" a 39° 57' 40" severní šířky a 2° 19' 38" a 3° 28' 42" východní délky
Vzdálenosti	od východu k západu: 98 km, od severu k jihu: 78 km
Rozloha ostrova	3 603 km ²
Počet slunečních dní	zhruba 300
Serra de Tramuntana	délka pohoří: 90 km, rozloha: 1 067 km ² , téměř třetina rozlohy ostrova
Délka pobřeží	581 kilometrů
Nejvyšší bod	Puig Major, 1 443 m
Hospodářství	75 % cestovní ruch, 10 % stavební průmysl, 2,5 % zemědělství
Počet správních jednotek	53
Míra nezaměstnanosti	pohybuje se okolo 20 %
Počet obyvatel ostrova	cca 870 000

– z toho cizinců	170 000
Počet obyvatel hlavního města Palma	přes 400 000

Data týkající se cestovního ruchu

Počet turistů	cca 9 milionů ročně
Počet cestujících v letecké dopravě	cca 24 milionů ročně
Počet hotelů a penzionů	přes 1 600 se zhruba 286 000 lůžky
Počet hostelů	180 se zhruba 8 000 lůžky
Počet restaurací	mezi 2 500 a 3 000
Počet chiringuitos (plážových barů)	cca 70
Počet muzeí	cca 35
Počet pláží a zátok vhodných ke koupání	208
Počet přístavů	43 se zhruba 14 500 místy ke kotvení
Počet golfových hřišť	21 veřejných, 3 soukromá
Počet golfových turistů	cca 130 000 ročně

Doprava

Silniční síť	1 250 km, 20 % tvoří horské silnice
Počet dálnic	5
Železniční síť	109 kilometrů
Délka úzkokolejné dráhy (Palma–Sóller)	27 kilometrů
Délka tramvajové tratě (Sóller–Port de Sóller)	5 kilometrů
Počet vozidel k pronájmu	cca 30 000

2. Překladatelská analýza

Podle Jiřího Levého (2012) sestává překladatelova práce ze tří fází – 1. pochopení předlohy, 2. interpretace předlohy, 3. přestylizování předlohy. Součástí druhé fáze, tedy interpretace předlohy, je i překladatelovo pojetí předlohy, kterou Levý nazývá překladatelskou koncepcí. Základem této koncepce je interpretační stanovisko, v rámci kterého si překladatel stanoví, co chce svým překladem čtenáři sdělit.

Abychom výchozí text správně interpretovali, je nutné provést analýzu. V této kapitole se budu zabývat faktory a úvahami, které vedly ke stanovení správné strategie při překladu (viz překladatelská metoda a postupy níže). Pro překladatelskou analýzu jsem zvolila model Christiane Nordové (2009), který se zvláště zaměřuje na vnětextové a vnitrotextové faktory. V analýze se budu rovněž opírat o model Romana Jakobsona (1995), který v návaznosti na Karla Bühlera popsal šest základních funkcí jazyka. Dále se budu opírat o rozdělení funkčních stylů a slohových postupů podle pojetí *Současné stylistiky* (2008).

2.1. Vnětextové faktory

V tomto oddíle se budu postupně věnovat jednotlivým vnětextovým faktorům, které podle Christiane Nordové (2009) vychází z tzv. textového okolí. Mezi vnětextové faktory patří autor, vysílatel a příležitost, záměr a funkce textu, adresát, médium, místo a čas.

2.1.1. Autor, vysílatel a příležitost

Autor a vysílatel textu může být jedna a tatáž osoba, může se však jednat i o dva odlišné subjekty. V tomto případě bychom za vysílatele mohli považovat nakladatelství Iwanowski, které pro svou edici *101-Geheimtipps* může cíleně hledat různé autory, jež mají osobní zkušenost s danou destinací. Není však známo, za jakých podmínek náš výchozí text vznikl, zda nakladatelství nejprve oslovilo autora, nebo zda iniciátorem byl naopak sám autor. Nelze proto ani jednoznačně určit, při jaké příležitosti byl výchozí text napsán.

Autorem výchozího textu je Jürgen Bungert, který se jako autor podílel i na dalších turistických průvodcích po Mallorce, Berlíně a Hamburku, odkud také pochází. Povoláním je ale především novinář, dlouhodobě píše např. pro hamburské noviny *Hamburger Abendblatt*, do kterých rovněž pravidelně přispívá svými zážitky ze života na ostrově. V textu lze tedy očekávat prvky funkčního stylu publicistického, sám autor charakterizuje jednotlivé kapitoly své publikace *101 Mallorca: Geheimtipps und Top-Ziele* jako „mix reportu, featuru a reportáže“. Tyto útvary

se v rámci publicistického stylu řadí do publicistického stylu beletristického. Záměrem a funkcí textu se však budu podrobněji zabývat níže.

Autor má k tématu velmi osobní vztah, na Mallorku pravidelně jezdí už od konce 60. let a 17 let zde vlastnil letní sídlo, kde trávil několik měsíců v roce, jak sám píše v úvodu své publikace. Na ostrově se proto vyzná a pravděpodobně většinu zmiňovaných míst i sám navštívil, přesto není zcela jasné, odkud čerpal informace např. o historii Mallorky. Zřejmě není odborníkem v této oblasti a v publikaci není uveden žádný seznam použité literatury. Informace o některých místech ale patrně čerpal z webových stránek, na které odkazuje v informačních rámečcích. Různé doprovodné příběhy pak případně mohl převzít od místních obyvatel.

2.1.2. Záměr a funkce textu

Faktor autora a vysílatele úzce souvisí s dalším faktorem, a tím je záměr a funkce textu. Z pohledu nakladatelství, tedy možného vysílatele výchozího textu, je záměr jednoznačný – rozšířit úspěšnou edici, jejímž cílem je předat turistům zajímavé tipy na různé výletní cíle, o další nový titul. Samotný autor v úvodu své publikace píše, že kniha má vzbudit ve čtenářích zájem, dozvědět se o Mallorce víc a objevovat na ostrově nová místa, a to i taková, která se nachází mimo hlavní turistické trasy.

Podle modelu Romana Jakobsona (1995) tu proto převažuje funkce referenční (informativní), text má za cíl informovat turisty, zároveň se tu však uplatňuje i funkce konativní (apelová), text má ve čtenářích vyvolat určitý zájem a motivovat je, aby daná místa sami navštívili. Tato charakteristika plně odpovídá funkcím publicistického stylu, který je však dle *Současné stylistiky* (2008) stylově velice mnohotvárný a běžně se v něm vyskytují prvky z jiných stylů. Uplatňují se v něm prvky prostěsdělovacího, odborného a částečně i uměleckého stylu, v textech pak převažuje právě funkce informativní (zpravovací, sdělná, komunikační) a funkce persvazivní (působící, ovlivňovací).

Vzhledem k tomu, že se jedná o turistického průvodce, bychom však text vedle výše zmiňovaného publicistického stylu beletristického, kterému odpovídá autorem avizovaná forma, tedy „mix reportu, featuru a reportáže“, mohli rovněž zařadit do stylu odborného, jehož podtypem je styl populárně naučný. Podle *Současné stylistiky* (2008) se forma zpracování populárně naučných textů beletrizuje a tyto texty pak mají blízko právě ke zmiňované publicistice či ke krásné literatuře. To potvrzuje i výchozí text, ve kterém je vedle publicistických prvků a funkce informativní a konativní zastoupena i funkce estetická (poetická), autor např. místy užívá různá obrazná vyjádření, a také funkce expresivní

(emotivní), kromě objektivních skutečností jsou v publikaci vyjádřeny i různé subjektivní názory, postoje a pocity autora. Kromě toho autor v textu často vysvětluje význam a etymologii různých místních názvů, v těchto případech se pak jedná o funkci metajazykovou.

2.1.3. Adresát

Jedním ze stěžejních faktorů, který ovlivňuje výslednou podobu textu, je adresát neboli příjemce textu. Publikace cílí na turisty, kteří plánují svou vlastní cestu po Mallorce. Je obtížné tuto skupinu nějak přesněji definovat, patrně se bude jednat o dospělé osoby starší 18 let. V knize najdeme jak tradiční turistické cíle vhodné pro ty, kteří jsou na ostrově poprvé, tak některé méně známé, které mohou ocenit i zcestovalí turisté. Tento text je z hlediska adresáta navíc specifický tím, že popisovaná kultura je cizí jak pro výchozí (německé), tak pro cílové (české) publikum. Přesto však lze očekávat o něco větší výchozí znalosti místních reálií u německých čtenářů, jelikož se pro ně jedná o jednu z nejoblíbenějších zahraničních destinací.

Pro komunikáty populárně naučného stylu je podle *Současné stylistiky* (2008) charakteristické, že se obracejí k zájemcům, kteří mají jen malé poznatky z daného oboru. Je nutné počítat s tím, že potenciální příjemci pravděpodobně z velké části nebudou znalci ostrova a ani nebudou ovládat místní jazyk. Ve výchozím textu tak místy najdeme různé vnitřní vysvětlivky, autor např. uvádí možné německé překlady pro některé místní názvy a výrazy.

Je zřejmé, že publikace je určena německým čtenářům, autor na několika místech přímo zmiňuje německé turisty, různé německé reálie, které mají spojitost s Mallorkou, apod., např.:

„Das deutschsprachige ‚Mallorca Magazin‘ feierte hier 2011 mit vielen internationalen Gästen sein 40-jähriges Jubiläum. [...] Und immer dann, wenn Thomas Gottschalk mit seiner Show ‚Wetten, dass ...?‘ auf Mallorca gastierte, war das Pueblo Español mit der After-Show-Party anschließend Treffpunkt der internationalen Fernsehprominenz.“ (str. 236 výchozího textu, dále citováno jako VT)

Pro českého příjemce nemají podobné informace týkající se německého jazykového prostředí a německých turistů na Mallorce žádnou hodnotu, v překladu je proto nutné je buď přizpůsobit českému čtenáři, nahradit je nebo je zcela vynechat, tím se však budu detailněji zabývat v kapitole zaměřené na překladatelské problémy.

2.1.4. Médium, místo a čas

Dalšími významnými faktory jsou médium (kanál) a pragmatika místa a času. Výchozí text má písemnou formu a vyšel v edici *101-Geheimtipps* u nakladatelství Iwanowski poprvé v roce

2012, dočkal se však i druhého a třetího vydání z let 2013 a 2017. Nakladatelství Iwanowski sídlí v Dormagenu a specializuje se na turistické průvodce, podle kterých si zájemci mohou naplánovat svou vlastní individuální cestu po daných destinacích.

Publikace vyšla jak v tištěné podobě v brožovaném vydání, tak v elektronické podobě ve formátech ePub, Mobi a PDF. Elektronická verze má oproti tištěné verzi tu výhodu, že pracuje s interaktivními odkazy, čtenář se tak může jedním kliknutím dostat na požadovanou kapitolu či webovou stránku. Obě verze si lze objednat přes internet na mnoha různých webových stránkách, okruh možných čtenářů je tak velice široký, k textu se mohou dostat jak lidé z jiných německy mluvících zemí než z Německa, tak i cizinci ovládající německý jazyk.

Jelikož překlad bohužel nevychází z nejnovější verze vydané teprve v loňském roce, je možné, že některé uvedené informace budou již zastaralé a je třeba je aktualizovat. Ačkoliv je text stále poměrně nový a většina informací jako např. historická fakta má stálou platnost, mohla se za tu dobu změnit např. otevírací doba některých památek, adresy webových stránek, výše vstupného a další doplňující informace obsažené zejména v informačních rámečcích. Podobné informace totiž zastarávají velmi rychle, zvláště to pak platí o internetových odkazech. Této problematice se budu více věnovat v kapitole zaměřené na překladatelské problémy. Výchozí text vznikl v německém prostředí, což se projevuje výskytem německých reálií, o kterých jsem se již zmiňovala výše u faktoru adresáta.

2.2. Vnitrotextové faktory

V tomto oddíle budu postupně rozebírat jednotlivé vnitrotextové faktory, které na rozdíl od vnětextových faktorů vychází z vlastností samotného textu. Mezi vnitrotextové faktory patří podle Christiane Nordové (2009) téma a obsah, presupozice, výstavba a členění textu, nonverbální prvky, suprasegmentální prvky, lexikum a syntax.

2.2.1. Téma a obsah

Všechny kapitoly výchozího textu spojuje jedno hypertéma – jedná se o různá místa nebo události, která lze na Mallorce navštívit. Jak uvádí již samotný název, publikace se skládá ze 101 kapitol, které jsou ještě doplněny o přílohu, jež se nachází na konci publikace. Překlad obsahuje vybraných deset kapitol a jednu informační tabulku z přílohy. Na začátku publikace je umístěn obsah, ve kterém jsou kapitoly dále rozděleny do několika tematických okruhů. Kapitoly vybrané pro překlad jsou z okruhů *Geschichte* a *Aktivitäten*, vybrané lokality se tedy buď vztahují k historii ostrova, nebo se jedná o aktivity, které lze na ostrově podniknout.

Každá z kapitol je však i přes společné hypertéma samostatná a pojednává o jiném výletním cíli. Kromě již zmiňované historie se jednotlivé kapitoly dotýkají také dalších dílčích témat, jako je např. botanika nebo zoologie, do jisté míry jsou proto tematicky různorodé. Autor sice v textu občas odkazuje na jiné kapitoly, ale jinak není nutné číst jednotlivé kapitoly chronologicky, naopak se u turistického průvodce dá předpokládat, že si čtenář bude vybírat podle aktuálního zájmu či potřeby a bude mezi kapitolami přeskakovat. Autor však přesto není při odkazování na jiné kapitoly či uvádění vysvětlivek zcela důsledný, např. různé místní speciality v některých částech publikace blíže popisuje a zmiňuje také možný německý překlad, jinde je naopak nechává v originální podobě bez jakékoliv vysvětlivky či odkazu.

Nutno dodat, že na konci publikace se nachází rejstřík pojmů s odkazy na příslušné kapitoly, který obsahuje zejména různé místní názvy měst a obcí, čtenář se proto v případě nejasností může podívat do něj, rejstřík však není vyčerpávající. V překladu jsem tato problematická místa opatřila vnitřní vysvětlivkou, aby každá z vybraných kapitol byla čtenářům srozumitelná i bez četby zbytku publikace (pokud by překlad zahrnoval kompletní publikaci, bylo by samozřejmě možné využít odkazů či rejstříku). Odkazy na jiné kapitoly byly v překladu zachovány pouze v případě, kdy se jednalo o odkaz na jednu z vybraných kapitol.

2.2.2. Presupozice

Publikace nevyžaduje po příjemci žádné hlubší vědomosti týkající se dané tematiky kromě některých všeobecných znalostí např. z historie, jako je znalost osobností zmiňovaných v textu (Antoni Gaudí, Fernão de Magalhães, Kryštof Kolumbus, James Cook apod.), jejichž jména se v textu zpravidla objevují bez širšího kontextu.

Presupozice úzce souvisí s vnětextovým faktorem adresáta. Adresátem výchozího textu je zřejmě dospělá osoba pocházející z Německa. Lze usuzovat, že znalost místních reálií bude u německého čtenáře vzhledem k výrazně bližšímu vztahu Německa k ostrovu o něco větší než u českého. Pro českého příjemce jsou pak zbytečné německé reálie obsažené ve výchozím textu.

2.2.3. Výstavba a členění textu

Celá publikace obsahuje 101 kapitol, které jsou rozčleněny do 13 tematických okruhů. Každá kapitola se skládá z nadpisu, hlavního textu, který je dále rozdělen na odstavce, a žlutého informačního rámečku. V některých kapitolách se objevují ještě modré rámečky popisující další místo, které lze navštívit, případně další činnost, kterou lze v dané lokalitě podniknout. Dále jsou součástí textu popisky k fotografiím. Každá z částí mimo hlavní text je graficky

odlišena barvou či typem písma (viz nonverbální a suprasegmentální prvky níže). V textu se místy objevují také tzv. intexty, mezi které podle Christiane Nordové (2009) patří např. citáty.

Překlad se skládá z deseti vybraných kapitol, z nichž devět (93.–101. kapitola) na sebe v původní publikaci bezprostředně navazuje. Úvodní 89. kapitola pak byla vybrána kvůli svému tématu, autor na ni později v textu odkazuje. Tabulka, která se nachází na konci překladu, je v původní publikaci součástí přílohy, která následuje hned po 101. kapitole. Mapa ostrova a hlavního města se jak v původní publikaci, tak v překladu nachází na samém začátku. Číslování stránek výchozího textu (viz příloha práce) je převzato z původní publikace, vynechané dvoustránky jsou v původní publikaci tvořeny fotografiemi.

Z hlediska slohových postupů podle *Současné stylistiky* (2008) se tu mísí slohový postup informační (oznamovací), popisný, výkladový i vyprávěcí, autor některé kapitoly uvádí krátkým příběhem z dějin ostrova. Autor také do textu vkládá různé okrajové informace, např. vysvětluje čtenářům etymologii některých místních výrazů. Právě doplňování vedlejšími informacemi a zapojení vyprávění do textu je podle *Současné stylistiky* (2008) typické pro populárně naučný styl. Pokud se na výstavbu jednotlivých kapitol zaměříme z pohledu aktuálního větného členění a tematické posloupnosti podle Františka Daneše (1985), pak texty mají zpravidla jedno průběžné téma, místy také dochází k tematizaci rématu.

2.2.4. Nonverbální prvky

Obrazový doprovod, který napomáhá větší názornosti, je dle *Současné stylistiky* (2008) také jedním ze znaků populárně naučného stylu. Ve výchozím textu proto hrají nonverbální prvky významnou roli. Na úplném začátku publikace najdeme mapu ostrova a mapu hlavního města. Na mapě je vyznačeno všech 101 míst, které jsou v knize popsány. Čísla na mapě odpovídají číslům jednotlivých kapitol, čtenář se tak v publikaci neorientuje pouze podle tematických okruhů v obsahu, ale může si svůj výletní cíl zvolit i podle mapy, tedy podle toho, kde se zrovna nachází a jakou část ostrova chce prozkoumat.

Dále se v textu objevují fotografie doplněné o krátký popis. Fotografie se vždy vztahují k místu, o kterém pojednává daná kapitola, a mají hlavně ilustrační funkci, čtenář díky nim získá lepší představu o popisovaném výletním cíli. Jelikož se mezi nonverbální prvky řadí i layout neboli grafické rozvržení, je třeba zmínit barvy, které pomáhají členit text – nadpisy společně s číslem kapitoly jsou červeně, rámeček s informacemi je od zbytku textu odlišen žlutým pozadím, rámečky popisující další výletní cíle či možné aktivity jsou odlišeny světle modrým pozadím. V neposlední řadě patří mezi nonverbální prvky také tabulka obsažená

v příloze publikace. Díky těmto nonverbálním prvkům je průvodce přehlednější, názornější a zároveň působí poutavě. Ve svém překladu jsem se proto všechny výše zmíněné nonverbální prvky včetně barevného rozvržení snažila zachovat.

2.2.5. Suprasegmentální prvky

Zvlášť u psaného textu souvisí nonverbální prvky úzce s těmi suprasegmentálními. Také suprasegmentální prvky pomáhají členit text, díky nim působí text přehledněji. Ve výchozím textu se setkáme s různými typy písma – klíčové názvy a hesla jsou v textu zvýrazněny tučným písmem, aby hned upoutaly čtenářovu pozornost. Tučné písmo napomáhá orientaci v textu. Popisky k fotografiím jsou psány kurzivou, aby byly na první pohled odděleny od zbytku textu.

V textu se objevují také závorky, a to hlavně v informačních rámečcích, kde obsahují především různé doplňující informace, jako je např. adresa, telefonní číslo, webová stránka, otevírací doba, výše vstupného, číslo silnice či dálnice apod. V hlavní části textu závorky rovněž uvádí některé doplňující informace, jako je např. letopočet či jiná varianta místního názvu, nebo slouží k odkazování na další relevantní oddíly publikace či mapu (v případě, že v dané kapitole je zmiňováno více výletních míst, se závorka vyskytuje u místa vyznačeného na mapě). Všechny zmiňované suprasegmentální prvky byly zachovány i v překladu (v případě závorek s odkazovací funkcí byly zachovány pouze ty, které odkazují na mapu ze začátku publikace či kapitoly, která je zahrnuta v překladu).

2.2.6. Lexikum

Pro jazykovou výstavbu populárně naučných textů je dle *Současné stylistiky* (2008) charakteristické omezení terminologie na nezbytnou míru a větší šíře vyjádření, přičemž vyjadřování může být hovorovější. Tato lexikální charakteristika se ve výchozím textu potvrdila. Převažuje v něm sice spisovný jazyk a stylisticky neutrální slovní zásoba, místy se v něm ale vyskytují hovorové a expresivní výrazy a zároveň některé odborné názvy, a to dokonce i v rámci jedné věty, např.:

„Hier schwimmen, flitzen und paddeln tropische Eichhörnfische, Orgelkorallen, Kuhkofferfische, Feuerschwertgrundeln und natürlich Haie.“ (str. 238 VT)

Podle *Dudenu online* [cit. 2018-04-17] je výraz *flitzen* „umgangssprachlich“, nepatří tedy do standardního německého jazyka. Na druhé straně najdeme v téže větě celý výčet pojmenování pro nejrůznější mořské živočichy, která nepatří do běžné slovní zásoby (*Eichhörnfische, Orgelkorallen, Kuhkofferfische, Feuerschwertgrundeln*).

Dalším příkladem hovorovosti je použití slovního spojení *nicht ohne sein* v následující větě:

„*Auch wenn eine Kajaktour nicht ohne ist, der Spaß ist garantiert!*“ (str. 242 VT)

Také toto slovní spojení má podle *Německo-českého slovníku frazeologismů a ustálených spojení* (2010) z hlediska stylu status „umgangssprachlich“.

Odborná pojmenování různých druhů rostlin, vodních živočichů a ptáků se pak dále objevují v 96. kapitole VT, např.:

„*Zu ihnen gehören die Stockente, das Blässhuhn und die Rohrweihe. [...] Strandläufer, die Pfeif- und Tafelente, Fisch- und Seidenreier, Rotkehlchen und Singdrossel. [...] Unter ihnen auch seltene Spezies wie Fischadler, Eleonorenfalke und die traumhaft schönen Flamingos. [...] Unter den verschiedenen Fischarten findet man Aale, Seebarsche, Seebrassen, Meeräschen, [...]*“ (str. 233 VT)

V textu se vyskytují i některé historické pojmy, např.:

„*Die **Talayots** waren namengebend für eine ganze Epoche: das Talaiotikum (13. bis 2. Jh. v. Chr.), [...] Äußeres Kennzeichen dieser Megalithkultur zwischen Ende der Bronze- und Beginn der Eisenzeit [...]*“ (str. 216 VT)

Za odborné pojmy z oblasti meteorologie a klimatologie lze považovat také označení směru větru podle větrné růžice (*Tramuntana, Llevant* atd., viz str. 242 VT). Vzhledem k tematice textu je jasné, že se v něm rovněž vyskytuje celá řada toponym, pro která zpravidla neexistují žádná německá ani česká exonyma. Dále se ve výchozím německém textu vyskytují i anglické, arabské a samozřejmě španělské, popř. katalánské výrazy (např. anglicismus *After-Work-Party*, arabský výraz *al-buhayara*, mallorská specialita *pa amb oli* atd.).

V neposlední řadě se v textu objevují cizí antroponyma, především pak jména různých panovníků a šlechticů, které autor nepřevádí celá do němčiny (např. krále *Jaume II.* nepřekládá jako *Jakob II.*), ale z části zachovává jejich originální podobu (viz str. 224–225 VT), např. *König Jaume I. von Aragón, König Jaume II. a Alfonso II. von Aragón*. Problematice překladu odborných pojmenování, toponym, antroponym a výrazů z jiných jazyků se budu zabývat v kapitole věnované překladatelským problémům.

2.2.7. Syntax

Podle *Současné stylistiky* (2008) bývá u populárně naučných textů vedle jednodušší slovní zásoby také jednodušší syntax. Obecně se proto dá říci, že ve výchozím textu převažují kratší,

jednoduché věty nad dlouhými, složitými souvětími. Místy se tu dokonce objevují nominální věty, např. 101. kapitola (str. 242 VT) začíná jen strohým „*Landeanflug auf Mallorca.*“ Pro autorův styl je poměrně typické souřadné spojování vět pomocí dvojtečky, např.:

„*Hier wurden bei Ausgrabungen alte Siedlungen entdeckt: die ersten Behausungen der Ureinwohner, [...]*“ (str. 216 VT)

„*Das Gebäude wurde im neorömischen Stil errichtet: Der Hauptsaal, die Sala Magna, ist einer römischen Basilika nachempfunden.*“ (str. 236 VT)

„*Da hatten die cleveren Obstbauern eine Idee: Sie gründeten eine Gesellschaft, [...]*“ (str. 240 VT)

Ve výchozím textu nalezneme také četné infinitivní konstrukce, např.:

„*Um die Insel zu schützen, [...] um von hier aus die Küste [...] zu überwachen. [...] um den Sonnenuntergang zu beobachten.*“ (str. 224–225 VT)

„*[...] ohne das Leben der Tiere zu stören.*“ (str. 233 VT)

„*[...] um sie dort auf den Märkten zu verkaufen.*“ (str. 240 VT)

Dalším znakem výchozího textu je poměrně častá nominalizace, např.:

„*Nach der Eroberung Mallorcas im Jahre 1229 durch König Jaume I. [...]*“ (str. 234 VT)

3. Překladačská metoda a postupy

Po provedení důkladné překladačské analýzy je třeba určit překladačskou metodu a postupy. Jiří Levý (2012) rozlišuje v překladu dvojí normu – normu reprodukční, tedy požadavek věrnosti a výstižnosti, a normu „uměleckosti“, tedy požadavek krásy. Z této normy vychází protiklad tzv. překladačské věrnosti a volnosti. U „věrné“ neboli doslovné překladačské metody je hlavním cílem přesná reprodukce předlohy, u „volné“ neboli adaptační jde především o krásu. Obě kvality jsou však v překladu nepostradatelné. Vzhledem k tomu, že v tomto případě se jedná o text populárně naučného stylu, který spadá pod styl odborný, tíhne překlad spíše k normě věrnosti (pravdivosti).

Dle komunikačního modelu Romana Jakobsona (1995) je hlavním cílem překladu předat funkci informativní (referenční), text má příjemci zprostředkovat určité informace. Dále má svou roli i funkce konativní (apelová), ačkoliv zpravidla není vyjádřena přímo (např. formou vokativu nebo imperativu), orientuje se text výrazně na adresáta a má ho motivovat k určitým činům. Do jisté míry pak do textu zasahuje ještě funkce expresivní (emotivní), místy se projevují autorova osobní hodnocení a názory. Další funkce už jsou v textu spíše vedlejší.

Jiří Levý (2012) také rozlišuje tři pracovní postupy překladače – překlad v pravém slova smyslu, substituci (náhradu) a transkripci (přepis). Překlad v pravém slova smyslu je možný pouze v oblasti čistě pojmového významu, tedy např. u odborné terminologie, kde lze mluvit o jednoznačných ekvivalentech. Tento postup byl v překladu aplikován u všech odborných výrazů, kterých je sice v populárně naučných textech méně než např. ve vědeckých, přesto se v textu některé odborné termíny vyskytují. Substituce byla v překladu použita např. u různých frazémů či obrazných vyjádření. Ty se většinou v jednotlivých jazycích liší a je nutné je nahradit odpovídající formou. Transkripce pak byla využita u většiny toponym a antroponym i výrazů z jiných jazyků, kterých se v turistickém průvodci vyskytuje mnoho.

Podle Christiane Nordové (2009) pak tento překlad můžeme označit za překlad instrumentální. Na rozdíl od překladu dokumentárního slouží v tomto případě překlad k navázání nové komunikace orientované na českého čtenáře, který překlad čte v roce 2018. Český čtenář by pokud možno neměl poznat, že se jedná o překlad z jiného kulturního a jazykového prostředí. Překlad proto musel být v některých ohledech přizpůsoben nové cílové kultuře (některé části výchozího textu byly kvůli tomu dokonce vynechány) a rovněž došlo k řadě aktualizací, jelikož některé informace obsažené ve výchozím textu již zastaraly, a tudíž pozbyly platnost.

3.1. Hypotetická překladatelská zakázka

Jak již bylo zmíněno v úvodu, velká část u nás vydávaných průvodců jsou překlady. Překlad prezentovaný v této práci by v češtině nejspíš vyšel jako součást celé publikace. Turistické průvodce navíc zpravidla vycházejí v rámci určité řady. Je tedy pravděpodobné, že by české nakladatelství koupilo od nakladatelství Iwanowski práva na celou edici (nebo více titulů z ní) a v rámci této edice by pak v překladu vyšla i tato publikace.

Jako příklad českého nakladatelství, které vydává obdobné turistické průvodce, bych uvedla např. nakladatelství Jota a jejich průvodce *Rough Guides*, které jsou přeložené z anglického originálu. Tyto průvodce mají podobnou strukturu jako průvodce německého nakladatelství Iwanowski a také získaly mnohá ocenění na různých mezinárodních cestovatelských festivalech jako je GO Kamera nebo TOURMAP.

Celá publikace by však musela být stejně jako tento překlad přizpůsobena českému příjemci, jelikož se v ní nachází mnoho ryze německých reálií a informací určených výhradně pro německé publikum, např. kapitola s názvem *Information und Unterhaltung auf der Insel in deutscher Sprache*, která pojednává o německých tiskovinách a německé radiové stanici na ostrově, by v české publikaci byla patrně vynechána. Ani náhrada by v tomto případě nepřicházela v úvahu, jelikož žádná česká média na ostrově nepůsobí.

Jednotlivé kapitoly publikace by pak s drobnými úpravami (bez číslování a s vynecháním odkazů na jiné části publikace) mohly případně vycházet i samostatně v některém z časopisů o cestování, např. v časopise *Koktejl* vydavatelství Czech Press Group, a.s., nebo v cestovatelské rubrice jakéhokoliv společenského magazínu. Nelze přitom samozřejmě vyloučit ani různá internetová média.

4. Překladatelské problémy a jejich řešení

V této kapitole se budu zabývat vybranými problémy, s kterými jsem se během překladu potýkala, a tím, jak se mi tyto problémy v překladu podařilo vyřešit.

4.1. Lexikální rovina

4.1.1. Cizí antroponyma

V textu se objevují jména různých panovníků (viz str. 224–225 VT), u kterých bylo třeba rozhodnout, v jaké podobě uvést jejich jména v češtině. Jednou z možností by bylo přeložit jména do češtiny (např. *Jaume II.* přeložit jako Jakub II.), autor však ve výchozím textu jména panovníků do němčiny nepřekládal. Jelikož jsem se v českých pramenech setkala hned s několika variantami těchto jmen, rozhodla jsem se tuto problematiku konzultovat s vedoucím Střediska ibero-amerických studií prof. PhDr. Josefem Opatrným, CSc. Dozvěděla jsem se, že u nás nejsou překlady těchto jmen kodifikované, bylo mi však doporučeno řídit se podle publikace Jiřího Chalupy (2011), která by měla mít kodifikační charakter. Podle této publikace jsem pak jména panovníků přeložila jako Jaime I., Jaime II. a Alfons II. (str. 12–13).

Kromě jmen panovníků jsem také upravila podobu jména hraběte *Nuno Sans* (str. 234 VT) na *Nuño Sánchez* (str. 20). K této úpravě mě vedly internetové rešerše, jméno se výrazně častěji vyskytovalo v této podobě, ačkoliv se patrně jedná jen o různé varianty téhož jména. V případě habsburského arcivévody Ludvíka Salvátora (srov. str. 228 VT a str. 14) jsem pak jméno na rozdíl od výše jmenovaných historických osobností počeštila, neboť v tomto případě je česká podoba jeho jména i vzhledem k blízkosti k Čechám ustálená. Dále jsem jméno Francouze Édouarda-Alfreda Martela doplnila o spojovník (srov. str. 228 VT a str. 14). V českých textech se dle výskytů v internetovém vyhledávači *Google* na rozdíl od německých textů jeho jméno výrazně častěji uvádí se spojovníkem.

4.1.2. Odborné termíny

V textu se vyskytuje řada odborných názvů, a to zejména z botaniky a zoologie. Jedná se hlavně o pojmenování různých druhů rostlin a zvířat. Při hledání a ověřování českých ekvivalentů mi pomohlo několik příruček. Některé termíny se mi podařilo najít ve *Velkém německo-českém slovníku* Huga Siebenscheina (2006). Různá pojmenování z oblasti botaniky a zoologie jsem pak dále dohledávala v *Meyers Taschenlexikon Biologie* (1988). Výrazy, které se v těchto příručkách nenacházely, např. *Sandgraß* (str. 232 VT), jsem nakonec hledala v *Deutsches Wörterbuch* Gerharda Wahriga (2001).

V případě výše zmiňovaného termínu *Sandgraß* se mi v tomto výkladovém slovníku podařilo zjistit, že se jedná o jiný název pro *Strandhafer*, latinsky *ammophila arenaria*. Latinský název mi poté pomohl dohledat české pojmenování, v tomto konkrétním případě se jednalo o kamýš písečný (str. 18). Nápomocny mi byly především příručky *Mořské pobřeží: Nový kapesní atlas* (2012) a *Flóra a fauna Evropy* (2002). Obdobným způsobem, tedy buď použitím překladového slovníku, nebo hledáním latinského názvu v německých příručkách a následným dohledáváním českého názvu podle latinského, jsem postupovala i u dalších rostlin a živočichů zmiňovaných v textu, u kterých jsem si nebyla jistá správným českým ekvivalentem. Seznam použitých odborných příruček a slovníků je k nalezení v bibliografii.

Za odborný výraz se dá považovat také pojem *Höhlenforscher* (str. 228 VT), který by se dal do češtiny přeložit jako speleolog nebo jeskyňář. Zatímco německé kompozitum je však srozumitelné i pro laiky, české ekvivalenty nejsou tak jasně čitelné. Jelikož se jedná o odborníky zabývající se výzkumem jeskyní, rozhodla jsem se pojem v překladu tímto způsobem opsat (str. 14). U některých dalších odbornějších výrazů z jiných oborů jsem vhodný český ekvivalent (např. kruhový hrad; srov. str. 224 VT a str. 12) volila také podle frekvence a důvěryhodnosti výskytů v paralelních textech, tedy v průvodcích a v internetovém vyhledávači *Google*.

4.1.3. Španělské a katalánské výrazy

Je jasné, že v průvodci narazíme na několik španělských, popř. katalánských výrazů. V některých případech jsem s nimi však musela v českém překladu zacházet jinak než autor ve výchozím německém textu.

Jedním z příkladů je výraz *Finca* (str. 225 VT a str. 234 VT). V češtině znamená španělský výraz *finca* statek, farma či usedlost, zatímco v němčině je však *die Finca* již zavedený výraz, který má své heslo v *Das Fremdwörterbuch* řady DUDEN (1997) i v *Duden online* [cit. 2018-04-19], v češtině toto slovo příliš zažité není, a i přes občasné výskyty na internetu ho např. v *Novém akademickém slovníku cizích slov A-Ž* (2005) nenajdeme. Rozhodla jsem se ho proto přeložit, do závorky jsem však uvedla i španělskou podobu, která může čtenáři pomoci hlavně v praxi, až bude daný objekt podle průvodce hledat (str. 14 a str. 20).

Dalším příkladem je název místní speciality *pa amb oli* (str. 217 VT). Autor nechává tento název bez vysvětlivky, na jiných místech v průvodci, které nejsou zahrnuty v překladu, však tuto specialitu popisuje a uvádí i možný německý překlad. Jelikož můj překlad zahrnuje jen několik vybraných kapitol a nemohu v něm proto na daná místa, kde je specialita blíže popsána, odkázat, přidala jsem v překladu do závorky vysvětlení (str. 12).

Dále jsem katalánské slovo *santuari* ve významu svatyně v překladu uvedla s malým počátečním písmenem (srov. str. 230 VT a str. 16). Autor ho uvádí v kapitole pojednávající o klášteře Santuari de Lluc jako *Santuari*, pravděpodobně buď pod vlivem názvu kláštera, nebo pod vlivem němčiny. Není však důvod psát samotné slovo, které není součástí názvu kláštera, s velkým písmenem. V ostatních kapitolách jsou uvedena španělská či katalánská slova napsána již vždy správně s malým počátečním písmenem.

Výraz *talayot* (str. 216–217 VT) jsem se do češtiny rozhodla přeložit jako talajot (str. 10–12) a španělskou podobu jsem uvedla pouze do závorky. Tento pojem ani pojmenování pro danou kulturu však zatím nejsou v češtině příliš ustálené. V internetovém vyhledávači *Google* lze najít jak spojení „talayotická kultura“, tak „talajotická kultura“, o něco méně časté jsou pak varianty „talayotská kultura“, „talajotská kultura“ a „talaiotská kultura“ (poslední varianta pravděpodobně vychází z katalánské podoby slova). Autor výchozího německého textu užívá jen španělskou podobu *talayot*, ačkoliv výraz *Talajot* se dle výskytů objevuje i v německých textech. V použitých publikacích z oblasti historie se mi pojem dohledat nepodařilo, pouze v turistických průvodcích, kde se objevovala jak španělská podoba *talayot* (v jednom případě dokonce s množným číslem *talayots*), tak katalánská *talaiot*, jednalo se však v rámci textu vždy o ojedinělý výskyt daného pojmu. Jelikož se ale v tomto textu s pojmem pracuje opakovaně v celé kapitole, přišla mi pro češtinu přirozenější varianta, kdy i/y vyslovované jako [j] píšeme jako j, což dle *Internetové jazykové příručky* [cit. 2018-04-21] odpovídá postupnému procesu počestřování přejatých slov.

Dalšími místními a zároveň i odbornými výrazy z oblasti meteorologie a klimatologie jsou pojmenování větrů podle větrné růžice ve 101. kapitole:

„Die rauen Gesellen gehören sozusagen zur Inselfamilie. Schon die Ureinwohner gaben den vier großen Brüdern Namen: Tramuntana, Ponenet, Migjorn und Llevant.“ (str. 242 VT)

V překladu jsem se rozhodla názvy ponechat v originální podobě. V některých paralelních textech jsem sice našla i jiné varianty těchto názvů (např. tramontana místo tramuntana), ale podle všeho je označení závislé na daném území, v každé oblasti Středozeří mají proto tyto větry lehce odlišné názvy. Jelikož v textu jde o to, jak těmto větrům říkali místní obyvatelé, nepřišlo mi vhodné tyto názvy měnit. Navíc na základě těchto pojmenování autor vysvětluje i názvy pohoří Serra de Tramuntana a Serres de Llevant. V překladu jsem pouze opravila výraz *ponent*, který byl dle výskytů v internetovém vyhledávači *Google* v originále uveden chybně.

Překlad jsem také doplnila o vnitřní vysvětlivky. Originál mi v tomto případě přišel příliš implicitní, pro laického čtenáře z těchto obrazných vyjádření nemusí být zřejmé, že se jedná o názvy pro jednotlivé směry větru. Tím jsem se dopustila překladatelského posunu:

„Drsní větrní řemeslníci patří takřkajíc k ostrovní rodině. Již původní obyvatelé pojmenovali čtyři velké větrné bratry podle jejich směru tramuntana, ponent, migjorn a llevant.“ (str. 28)

Překladatelským posunům se budu podrobněji věnovat v následující kapitole.

4.1.4. Arabské výrazy

V textu se objevují také dvě arabská slova, které mají čtenářům osvětlit etymologii místních výrazů. Jedná se o arabské slovo *at-talayi*, od kterého má pocházet katalánský výraz *talaia* (str. 216 VT), a o arabské slovo *al-buhayara*, od kterého má být odvozen místní název *S'Albufera* (str. 232 VT). Jelikož jsem po internetových rešerších měla pochybnosti o tom, zda je přepis těchto arabských slov v textu uveden správně, rozhodla jsem se slova konzultovat s Ústavem Blízkého východu a Afriky FF UK.

Od konzultanta Mgr. Adama Pospíšila jsem se dozvěděla, že by bylo vhodnější tyto výrazy uvést buď v podobě *talā`i`* či *talā²i`* a *al-buḥayra* (druhou hlásku *a* ve výchozím textu považoval konzultant za chybu) v případě, že by se jednalo o lingvisticky přesnou práci, nebo v podobě *talá`i`* a *al-buchayra* v případě, že by se jednalo o práci spíše populárního charakteru (tato podoba zanedbává zvláštnosti některých hlásek). Vzhledem ke skutečnosti, že se nejedná o vědecký text, nýbrž populárně naučný s prvky publicistického stylu, jsem se rozhodla v překladu použít druhou doporučovanou variantu, která se navíc objevuje i v internetových zdrojích pojednávajících o etymologii těchto místních výrazů.

Dále jsem se na základě konzultace rozhodla lehce poupravit znění následující věty:

„Der Ursprung des Wortes kommt aus dem Arabischen, „at-talayi“, das mit Nachtwache übersetzt werden kann.“ (str. 216 VT)

„Původ slova pochází z arabského výrazu talá`i`, který se dá přeložit také jako noční hlídka.“ (str. 10)

V překladu jsem oproti výchozímu textu doplnila slovo *také*, protože se dle konzultanta nejedná o hlavní význam tohoto arabského výrazu. Jde o plurálový tvar slova, které v arabštině primárně znamená předvoj, přední část či avantgarda.

4.1.5. Anglické výrazy

Ve výchozím textu jsem se setkala s anglicismem *After-Work-Party*:

„*Und immer donnerstags lädt das Nuevo Pueblo Español ganz zeitgemäß zur After-Work-Party ein.*“ (str. 237 VT)

Na rozdíl od němčiny není tento pojem v češtině příliš ustálený, na druhé straně je slovo party v češtině již běžné a stále častěji se užívá i výraz „after party“, dospěla jsem proto k názoru, že je toto spojení pro českého čtenáře srozumitelné, rozhodla jsem se ho však v překladu doplnit o tzv. a dát do uvozovek, abych vyjádřila určitou distanci:

„*A každý čtvrtek zve Nuevo Pueblo Español zcela příhodně na tzv. ‚after work party‘.*“ (str. 23)

4.2. Morfosyntaktická rovina

4.2.1. Skloňování toponym

Vzhledem k tematice textu je samozřejmé, že se v něm vyskytuje mnoho toponym, pro která v češtině neexistují žádná exonyma, musí být proto zachovány v původní podobě a je třeba se vypořádat s problematikou jejich skloňování. Podle *Internetové jazykové příručky* [cit. 2018-04-21] se při skloňování zeměpisných jmen řídíme primárně jejich výslovností. Zejména u jmen cizího původu se však grafická podoba může od zvukové (fonické) podoby výrazně lišit. Některé názvy cizího původu jsou navíc jen obtížně skloňovatelné anebo neskloňné.

Abych se tomuto problému pokud možno vyhnula, rozhodla jsem se u většiny místních názvů dle *Internetové jazykové příručky* [cit. 2018-04-21] užívat opěrná podstatná jména s nominativem jmenovacím, např.:

„*Besonders gut erhalten sind die Talajots **Capocorb Vell** bei Lluçmajor und **Ses Païsses** bei Artà.*“ (str. 216 VT)

„*Velmi dobře zachovalé talajoty jsou na nalezištích **Capocorb Vell** u města Lluçmajor a **Ses Païsses** u městečka Artà.*“ (str. 10)

Vedle problematického skloňování mi toto řešení přišlo výhodné i z dalšího důvodu – u turistického průvodce je praktické, pokud se v něm cizí názvy vyskytují převážně v prvním pádě, tedy ve formě, se kterou se turista setká na ukazatelích apod. U některých názvů by při skloňování nemuselo být zřejmé, jak přesně vypadá jejich originální podoba.

4.2.2. Problematika přechylování

V textu se objevuje cizí ženské jméno, u kterého bylo třeba zvolit způsob, jakým ho převést do češtiny. V 89. kapitole VT se vyskytuje citát s uvozovací větou:

„*Trotzdem können wir noch heute viel von ihnen lernen*“, sagt Archäologin Cristina Rihuete.“ (str. 216 VT)

Bylo nutné rozhodnout, zda příjmení citované ženy přechylovat, nebo ponechat jeho původní podobu. Vzhledem k tomu, že se jméno nachází v prvním pádě, nepřechýlená verze nebrání ve správném porozumění a nedochází ani k významové dvojznačnosti, ponechala jsem v překladu jméno v originální podobě:

„*Přesto se od nich i dnes můžeme mnohé naučit*“, říká archeoložka Cristina Rihuete.“ (str. 10)

Obě možná řešení by však byla správná. Pokud by se ale v textu vyskytovalo více ženských jmen, nastala by jiná situace – v takovém případě by bylo důležité zůstat konzistentní a buď v celém textu cizí ženská příjmení přechylovat, nebo je naopak v celém textu ponechat nepřechýlená. Dle *Internetové jazykové příručky* [cit. 2018-04-19] však nepřechýlená příjmení mohou mít v určitých případech negativní vliv na srozumitelnost textu, zejména pokud se jich objeví víc v jedné větě. Význam věty je pak nejednoznačný, protože nepřechýlená jména nelze skloňovat, a tak nelze rozpoznat větněčlenské vztahy. Jelikož se však v rámci mnou vybraných kapitol jednalo o ojedinělý jev, měla jsem v tomto případě možnost volby.

4.2.3. Infinitivní konstrukce

Mezi syntaktické jevy, se kterými si bylo třeba při překladu poradit, patřily infinitivní konstrukce. V německém originále se často objevuje infinitivní konstrukce typu *um + zu + infinitiv*. Podle Františka Štíchy (2015) je účelová konstrukce s *um – zu* v souvětích s totožným subjektem v němčině častěji užívaná než spojka *damit*.

V některých případech, zpravidla u kratších infinitivních konstrukcí, bylo možné v češtině tuto konstrukci nahradit nominální skupinou, např.:

„*Um die Insel zu schützen, wurden Burgen und Wehrtürme gebaut*.“ (str. 224 VT)

„*Na ochranu ostrova byly proto vybudovány hrady a obranné věže*.“ (str. 12)

V jiných případech byly tyto konstrukce přeloženy vedlejší větou účelovou, např.:

„[...] die ihre Orangen mit Eselskarren von Sóller nach Palma schafften, um sie dort auf den Märkten zu verkaufen.“ (str. 240 VT)

„[...] kteří přepravovali pomeranče na kárách tažených osli ze Sólleru do Palmy, aby je tam mohli prodávat na trzích.“ (str. 26)

Dalším druhem infinitivní konstrukce, která se v textu vyskytla, byla konstrukce typu *ohne + zu + infinitiv*. Dle Františka Štíchy (2015) této konstrukci odpovídá česká spojka *aniž*. Vedlejší větu uvozenou spojkou *aniž* jsem rovněž použila v překladu:

„Dies alles können Besucher [...] beobachten, ohne das Leben der Tiere zu stören.“ (str. 233 VT)

„To vše mohou návštěvníci sledovat [...] aniž by přitom narušovali život zvířat.“ (str. 19)

Dále se v textu nachází několik infinitivních konstrukcí typu *zu + infinitiv*, které lze do češtiny převést mimo jiné i s pomocí infinitivu, např.:

„Zehn Jahre später beschloss der argentinische Kunstliebhaber Adán Diehl [...] das **Hotel Formentor** zu bauen.“ (str. 242 VT)

„O deset let později se argentinský milovník umění Adán Diehl rozhodl [...] vybudovat **Hotel Formentor**.“ (str. 29)

4.2.4. Nominální skupiny

Ve výchozím textu se vyskytují také nominální konstrukce. Některé mohly být zachovány i v překladu, v jiných případech ale došlo k verbalizaci, např.:

„Nach der Eroberung Mallorcas im Jahre 1229 durch König Jaume I. wurde Graf Nuno Sans ein Viertel der Insel als Eigentum zugesprochen.“ (str. 234 VT)

„Poté, co roku 1229 dobyl Mallorku král Jakub I. Aragonský, byla hraběti Nuño Sánchezovi přiřknuta jedna čtvrtina ostrova.“ (str. 20)

Zde by byla nominální konstrukce v češtině příliš dlouhá a kondenzovaná, proto jsem raději volila vedlejší větu, která působí přehledněji. Dalším příkladem nominalizace je slovní spojení *der „Treffpunkt der Winde“* (str. 242 VT). Problematické je již kompozitum *Treffpunkt*, to by se však samotné dalo přeložit jako místo setkání či spíše setkávání, které by se sem vzhledem k nedokonavému ději hodilo více. Avšak slovní spojení *místo setkávání větrů* jsem kvůli

hromadění genitivů nepovažovala za příliš vhodné. Proto jsem se rozhodla spojení verbalizovat a přeložit volněji jako „*místo, kde se setkávají větry*“ (str. 28).

4.2.5. Nadpisy a popisky

Specifickým typem textu, se kterým jsem se během překladu setkala, jsou nadpisy kapitol a také popisky k fotografiím. U těchto textů je třeba při překladu dbát i na jejich délku, nadpis ani popisek by neměl být příliš dlouhý a působit rozvláčným dojmem. Nadpisy a popisky v publikaci se zpravidla vejdou na jeden až dva řádky. Zejména nadpisy by v průvodci měly být stručné, přehledné a úderné, aby čtenář po jejich přečtení získal jasnou představu o tématu dané kapitoly. Proto jsem občas u nadpisů i popisků volila o něco volnější překlad, např.:

„*Insel der Burgen und Wehrtürme – Mallorcas Schutz vor Piraten*“ (str. 224 VT)

„*Ostrov hradů a věží – ochrana Mallorky před piráty*“ (str. 12)

V překladu jsem v nadpise této kapitoly neuvedla, že se jedná o obranné věže. Informace je však obsažená hned v prvním odstavci kapitoly. Rozhodla jsem se ji proto v nadpise vypustit, aby první část nadpisu zněla úderněji, a tím i poutavěji pro čtenáře.

„*Viel Arbeit steckt in den ordentlich aufgeschichteten Mauern der Talajots*“ (str. 217 VT)

„*Ve zdech z pečlivě navršených balvanů se skrývá spousta práce*“ (str. 11)

V českém popisku k fotografii není na rozdíl od originálu explicitně vyjádřeno, že se jedná o zdi talajotů. Tuto informaci jsem vypustila, aby nedošlo k hromadění genitivů, jelikož však celá kapitola pojednává o talajotech, vyplývá to již z kontextu.

„*Das Mittelalter lässt grüßen – Pueblo Español in Palma*“ (str. 236 VT)

„*V Pueblu Español v Palmě na vás dýchne středověk*“ (str. 23)

Také v tomto případě jsem popisek k fotografii přeložila volněji a navíc nezachovala neosobní vazbu, protože ačkoliv frazém *nechat pozdravovat* existuje i v češtině, v tomto konkrétním slovním spojení se na rozdíl od němčiny („*Das Mittelalter lässt grüßen*“ má v internetovém vyhledávači *Google* přes 2 500 výskytů) nepoužívá, v překladu jsem ho proto nahradila jiným obrazným vyjádřením.

4.2.6. Dvojtečky a pomlčky

S nadpisy a popisky, s nimiž jsem se zabývala výše, souvisí také užití dvojtečky a pomlčky. Nadpisy jednotlivých kapitol se vždy skládají ze dvou částí, které autor odděluje buď pomlčkou,

nebo dvojtečkou. Dvojtečky a pomlčky pak rovněž používá v některých popiscích. Nelze přitom vypořádat žádný jednoznačný systém, autor zřejmě volí mezi dvojtečkou a pomlčkou čistě dle svého osobního cítění.

V překladu jsem u všech nadpisů zůstala jednotná a užívala pouze pomlčky. Podle *Internetové jazykové příručky* [cit. 2018-04-23] se dvojtečka v češtině používá pro uvozování výřků a přímé řeči, pro signalizaci vysvětlení, pro zápis časových a bibliografických údajů a také pro vyjádření některých matematických, resp. číselných vztahů. Žádnou z těchto funkcí však dvojtečky v nadpisech a popiscích neměli, užití dvojtečky v němčině se od toho českého zjevně liší. Proto došlo k náhradě pomlčkou. U popisků k fotografiím jsem segmentaci buď zachovala a použila pomlčku, nebo jsem obě části popisku spojila do jednoho celku, např.:

„*Diente einst dem Schutz der Insel: das Castell de Bellver*“ (str. 225 VT)

„*Hrad Castell de Bellver kdysi sloužil k ochraně ostrova*“ (str. 13)

Autor v textu dále užívá dvojtečku k souřadnému spojování vět a k uvedení či doplnění dalších informací. I v těchto případech jsem dvojtečku většinou nahrazovala pomlčkou, která je v českých textech obvyklejší, případně jsem volila úplně jiné řešení, např. verbalizaci:

„*Das Ergebnis: Beide Gebirgsstraßen schmiegen sich [...] in die Bergmassive ein.*“ (str. 242 VT)

„*Výsledkem je, že se obě silnice vinou horskými masivy [...].*“ (str. 29)

Dvojtečky, které byly v textu použity pro signalizaci vysvětlení (zejména ve žlutých informačních rámečcích) či pro uvozování přímé řeči, jsem v překladu zachovala. Dále jsem pro větší přehlednost ve dvou případech nahradila čárku dvojtečkou ve žlutém rámečku v 93. kapitole (srov. str. 225 VT a str. 14). Další chybějící dvojtečku jsem doplnila v tabulce (srov. str. 246 VT a str. 30). Dvojtečku jsem naopak vynechala v závorce uvádějící katalánskou variantu názvu v 98. kapitole (srov. str. 236 VT a str. 22). Na jiných místech v textu v situacích, kdy v závorce uvádím španělskou variantu výrazu, dvojtečku rovněž neužívám a i zde mi přišla poněkud nadbytečná (i když ne chybná).

4.2.7. Chybějící interpunkce

V následující větě výchozího textu shází interpunkční znaménko:

„*Doch seit dem 18. Jahrhundert verfiel sie Heute sind nur noch einige Mauern und Türme erhalten.*“ (str. 224 VT)

Z textu však jasně vyplývá, že se jedná o dva větné celky. Překlad zní proto následovně:

„Od 18. století však pevnost chátrá. Dodnes se zachovalo už jen několik stěn a věží.“ (str. 13)

4.3. Zásahy do výchozího textu

4.3.1. Změny místních názvů

Vzhledem k tematice textu je samozřejmé, že se v něm vyskytuje mnoho místních názvů. Situace je o to složitější, že na Mallorce existuje pro většinu místních názvů více variant – jedna španělská, jedna katalánská a někdy ještě jedna další varianta v mallorském dialektu, který spadá pod katalánštinu, jak sám autor vysvětluje v příloze překládané publikace. V překladu jsem zpravidla zachovávala názvy uvedené ve výchozím textu, v několika následujících případech jsem však název změnila:

Carrer Emil Pou (str. 217 VT)	Carrer Emili Pou (str. 11)
Camí de la Corballa (str. 217 VT)	Camí de sa Corballa (str. 12)
Torre d'es Animes (str. 225 VT)	Torre des Animes (str. 13)
Portocristo (str. 228 VT)	Porto Cristo (str. 14–15)
Cap Vermett (str. 229 VT)	Cap Vermell (str. 15)
Monte de San Miquel (str. 229 VT)	Monte de Sant Miquel (str. 15)
Nuevo Publo Español (str. 237 VT)	Nuevo Pueblo Español (str. 23)
Avinguda Pedro Vaquer Ramis (str. 239 VT)	Avenida Pedro Vaquer Ramis (str. 25)
Plaça Constitució (str. 241 VT)	Plaça de sa Constitució (str. 28)
Carrer Castanyer (str. 241 VT)	Calle Castañer (str. 28)
Fumar (str. 242 VT)	El Fumat (str. 28)
Sa Gola (str. 242 VT)	La Gola (str. 29)

V některých případech se jedná o opravy překlepů (např. *Nuevo Publo Español*) či vyložených chyb v názvu (např. *Cap Vermett*), v jiných případech (např. *Porto Cristo*, *La Gola*, názvy ulic) jsem upřednostnila název, který byl uveden na webových stránkách daných turistických cílů zmiňovaných v informačních rámečcích, anebo se v paralelních textech i v internetových zdrojích včetně map vyskytoval výrazně častěji než druhá varianta, která se objevovala jen velice zřídka. Autor se v textu neodrží nějakých určitých variant názvů a není proto nutné v takovém případě název zachovávat. Z praktického hlediska je pak užitečnější, pokud se v průvodci vyskytuje častější varianta daného názvu, kterou čtenář najde i v dalších zdrojích.

V informačním rámečku ve 100. kapitole jsem pak upravila název náměstí *Plaça de Espanya* (str. 241 VT) na *Plaça d'Espanya* (str. 28). Název se zpravidla uvádí v druhé variantě, kterou autor navíc použil i v samotném textu kapitoly, v informačním rámečku ale použil jiný tvar, v překladu jsem se rozhodla oba názvy sjednotit a použít výrazně častější variantu. Dále jsem název kavárny *Café Sóller* (str. 241 VT) doplnila o přízvuk (*Café Sóller*; str. 28). U adresy *Carrer Pueblo Español, 39* (str. 237 VT) v 98. kapitole jsem změnila číslo popisné na 55 (str. 24) dle webových stránek Pueblo Español, na které odkazují.

4.3.2. Aktualizace

Jelikož text vznikl již před pár lety, bylo nutné aktualizovat řadu informací obsažených v informačních rámečcích. Jednalo se zejména o otevírací doby, výše vstupného, telefonní čísla a webové stránky. Tyto informace jsem čerpala z oficiálních stránek daných turistických cílů. Některé informace, které již neplatily (např. odkaz na staré webové stránky), jsem pak v překladu vynechala, naopak některé jsem do textu doplnila a uvedla i webové stránky, z kterých jsem vycházela. Některé webové stránky (a také z nich převzaté informace) jsou proto v překladu oproti originálu navíc, vždy se však jedná o oficiální stránky daných institucí. Vzhledem k tomu, že podobné informace zastarávají velmi rychle, mi přišlo vhodné tyto internetové odkazy v textu uvést, aby si čtenář mohl ověřit platnost uvedených informací.

V některých výjimečných případech se mi danou informací nepodařilo dohledat, proto jsem např. u otevírací doby na nalezišti Ses Païsses pouze odkázala na webové stránky (srov. str. 217 VT a str. 12). V tomto případě se na webových stránkách nacházela otevírací doba pouze pro zimní období, ta se však lišila od otevírací doby uvedené v originále, proto nemělo smysl starou, již neplatnou otevírací dobu v překladu zachovávat, zároveň však nemělo smysl uvádět otevírací dobu jen pro polovinu rok (když lze navíc předpokládat, že pro větší část turistů je relevantní spíše otevírací doba během letního období).

V případě hotelu *Magaluf Park* (str. 239 VT) se jeho název dle webu zřejmě změnil na *Sol Katmandu Park & Resort* (str. 25). V případě hotelu *El Guia* (str. 241 VT) se lze na internetových stránkách dočíst, že prošel v roce 2017 rozsáhlou rekonstrukcí, patrně proto je v současnosti čtyřhvězdičkový hotel v originále uváděn pouze jako dvouhvězdičkový. Název hotelu byl navíc v překladu dle webu doplněn o přízvuk (*El Guía*; str. 28). Na webových stránkách se mi pak podařilo dohledat pouze minimální cenu za jednu noc, informaci o ceně za více nocí jsem proto v překladu neuvedla. Všechny informace byly v textu aktualizovány k 29. 4. 2018.

Do informačních rámečků jsem navíc v několika případech doplnila do závorky chybějící číslo dálnice, které autor obvykle sám uvádí, a také upravila značení dálnic a silnic z MA na Ma (srov. str. 243 VT a str. 30), formu s oběma velkými písmeny autor použil pouze v této jedné kapitole, proto jsem se označení dálnic a silnic napříč kapitolami sjednotila.

4.3.3. Adaptační

V informačních rámečcích jsem se rozhodla přizpůsobit adresy a telefonní čísla českému úzu. Adresy jsem proto uváděla bez čárky mezi názvem ulice a číslem popisným, tento způsob je pro českého čtenáře zřetelnější a nehrozí, že by si dané číslo spojil s některou z dalších uvedených informací, které jsou od sebe v rámečku zpravidla odděleny pouze čárkou. Telefonní čísla jsem pak pro větší přehlednost uváděla s mezerou mezi jednotlivými trojčíslími a také jsem před jednotlivá telefonní čísla do závorky doplnila španělskou telefonní předvolbu +34. Dále jsem upravila značení souřadnic v tabulce (srov. str. 246 VT a str. 30).

4.3.4. Vynechávky

V překladu jsem vedle výše uvedených informací vynechala dvě věty týkající se německých reálií v 98. kapitole:

„Das deutschsprachige ‚Mallorca Magazin‘ feierte hier 2011 mit vielen internationalen Gästen sein 40-jähriges Jubiläum. [...] Und immer dann, wenn Thomas Gottschalk mit seiner Show ‚Wetten, dass ...?‘ auf Mallorca gastierte, war das Pueblo Español mit der After-Show-Party anschließend Treffpunkt der internationalen Fernsehprominenz.“ (str. 236 VT)

V obou případech se jedná o ryze německé reálie, které pro českého čtenáře nemají smysl. Vynechání vět navíc nenarušilo kohezi textu a nebylo zapotřebí ani žádných dalších úprav v překladu (viz str. 22). V tomto případě se rovněž nedá uvažovat o substituci českými reáliemi.

Dále jsem u adres v informačních rámečcích vynechávala označení *s/n* (*sin número*), které znamená bez čísla popisného. Tato informace nemá pro turisty žádnou hodnotu a naopak by pro ně mohla být spíše matoucí. V tabulce jsem pak vynechala počet Němců žijících na Mallorce a počet německých turistů (srov. str. 246 VT a str. 31). Zde by se sice nabízela náhrada údaji o Čechách, počet Čechů žijících na Mallorce bude však na rozdíl od počtu Němců zanedbatelný a i v případě počtu turistů bude číslo mnohonásobně nižší. Alespoň u počtu turistů jsem se však přesto snažila daný údaj dohledat a kontaktovala i některé instituce jako Český statistický úřad, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR nebo Asociaci cestovních kanceláří ČR. Všechny tyto instituce podobné statistiky týkající se cestovního ruchu vydávají, ukázalo se

však, že v tomto případě se jedná o příliš detailní údaj, který nikdo z nich neeviduje. Ani na stránkách baleárského statistického úřadu IBESTAT nejsou k nalezení takto konkrétní údaje, počty turistů na Mallorce uvádí jen pro několik států s největším zastoupením.

Drobnější vynechávku či spíše úpravu jsem pak učinila v následujícím odstavci:

„1927 wurde die Strecke elektrifiziert. Viele Fahrgäste hatten sich wegen der Rauchbelästigung durch die Dampfloks in den Tunneln beschwert. Das deutsche Unternehmen Siemens führte die Elektrifizierungsarbeiten durch.“ (str. 240 VT)

V německém textu je zvlášť zdůrazněna skutečnost, že elektrifikaci provedla právě německá společnost Siemens. Ačkoliv je společnost Siemens na rozdíl od výše zmiňovaných německých reálií známá i v Česku, pro českého čtenáře není tato informace tak významná. Přesto jsem se ji rozhodla v překladu zachovat, spojila jsem ji však hned s první větou odstavce:

„Roku 1927 byla trať elektrifikována německou společností Siemens. Mnoho cestujících si totiž stěžovalo na nepříjemný kouř z parní lokomotivy v tunelech.“ (str. 27)

4.3.5. Suprasegmentální rovina

V překladu jsem se rovněž rozhodla pro některé změny v suprasegmentální rovině, konkrétně se jedná především o užití kurzivy a uvozovek. Oba prostředky autor v textu používá pro odlišení výrazů z jiných jazyků. Uvozovky však mají v textu i jiné funkce, kromě značení přímé řeči v nich autor uvádí také možný překlad pro některé místní názvy a výrazy. Rozhodla jsem se proto v překladu značit výrazy z jiných jazyků jednotně kurzivou a uvozovky užívat v ostatních funkcích. Mimo to jsem uvozovky vynechala u jména patronky Mallorky Mare de Déu de Lluc (srov. str. 230 VT a str. 16) a ponechala je pouze u českého překladu daného názvu. V tomto případě mi přišly uvozovky nadbytečné, protože v jiných obdobných případech autor tyto původní názvy od zbytku textu nijak neodlišuje. Dále jsem v textu uskutečnila ještě několik drobných úprav jako např. nedodržení ojedinělého užití tučného písma u internetového odkazu v informačním rámečku 100. kapitoly (srov. str. 241 VT a str. 28) nebo užití závorčky místo lomítka v informačním rámečku 101. kapitoly (srov. str. 243 VT a str. 30) apod.

5. Překladatelské posuny

V této kapitole se zaměřím na typologii překladatelských posunů podle Jiřího Levého (2012), Antona Popoviče (1975) a také Edity Gromové (2009), která však ve své publikaci vychází z prací obou prvně jmenovaných teoretiků.

Anton Popovič (1975) rozlišuje překladatelské posuny na rovině makrostylistické a mikrostylistické. Mezi posuny v makrostylistice díla, tedy v jeho tematické výstavbě, patří aktualizace, lokalizace a adaptace. Problematikou aktualizace a adaptace, kam patří také úprava reálií, jsem se již zabývala v rámci předchozí kapitoly věnované překladatelským problémům v podkapitole věnující se zásahům do výchozího textu. Mezi posuny v mikrostylistice díla, tedy v jeho jazykové výstavbě, pak patří výrazové zesilování (výrazová typizace a individualizace), výrazová shoda (výrazová substitute a záměna) a výrazové oslabování (výrazová nivelizace a ztráta). Dále se dle Antona Popoviče (1975) posuny dělí na tzv. konstitutivní, které jsou objektivně nevyhnutelné, a posuny „individuální“.

Podle Edity Gromové (2009) dochází ke konstitutivnímu posunu kvůli rozdílné jazykové a stylistické normě výchozího a cílového jazyka. Individuální posun je pak na rozdíl od posunu konstitutivního subjektivní. Je projevem překladatelova idiolektu a vychází z interpretace originálu. Mezi dva nejfrekventovanější individuální posuny v překladu patří simplifikace (zjednodušování textu, náhrada explicitnosti implicitností) a explikace (náhrada implicitnosti explicitností, preferování víceslovného vyjádření před jednoslovným). Za explikaci se považují také vnitřní vysvětlivky, vysvětlování logických vztahů na úrovni syntaxe apod.

Podle Jiřího Levého (2012) vznikají posuny při výběru lexikálních prostředků především v trojím směru: mezi obecným a specifickým pojmenováním, mezi pojmenováním stylisticky neutrálním a expresivním, mezi opakováním a obměnami slovního označení. Výrazové tendence originálu se zpravidla stírají směrem k jednomu z těchto pólů, překladatelé však mají sklon zejména k zobecňování, neutralizaci a opakování. Dále také uvádí, že překladatel má k textu poměr interpreta, a proto text i vykládá, tj. zlogičťuje, dokresluje a intelektualizuje. V překladu podle něho dochází hlavně ke třem typům intelektualizace: zlogičťování textu, vykládání nedořečeného a formálnímu vyjadřování syntaktických vztahů.

V následujících podkapitolách uvedu několik příkladů pro jednotlivé posuny, které se v překladu vyskytují nejčastěji. Jedná se hlavně o jednotlivé typy intelektualizace, v některých případech ale došlo i ke stírání výrazových tendencí originálu, a to zpravidla tehdy, když se v češtině nepodařilo nalézt odpovídající a zároveň stylisticky vhodný výraz.

5.1. Intelektualizace

5.1.1. Formální vyjádření syntaktických vztahů

Intelektualizace v podobě formálního vyjádření syntaktických vztahů dle pojetí Jiřího Levého (2012), které bychom dle Antona Popoviče (1975) řadili mezi individuální posuny, konkrétně explikaci, jsem se dopustila např. v těchto případech:

„*Um die Insel zu schützen, wurden Burgen und Wehrtürme gebaut.*“ (str. 224 VT)

„*Na ochranu ostrova byly proto vybudovány hrady a obranné věže.*“ (str. 12)

Zde jsem v překladu zdůraznila vyjádření účelu.

„*1927 wurde die Strecke elektrifiziert. Viele Fahrgäste hatten sich wegen der Rauchbelästigung durch die Dampfloks in den Tunneln beschwert.*“ (str. 240 VT)

„*Roku 1927 byla trať elektrifikována [...] Mnoho cestujících si totiž stěžovalo na nepříjemný kouř z parní lokomotivy v tunelech.*“ (str. 27)

V tomto případě jsem explicitně vyjádřila, že právě stížnosti cestujících byly důvodem pro elektrifikaci tratě, která je zmíněna v předcházející větě. U tohoto i předcházejícího příkladu mi byla motivací větší provázanost textu.

5.1.2. Vykládání nedořečeného

Příkladem pro další typ intelektualizace dle Jiřího Levého (2012), který označuje jako vykládání nedořečeného, jsou vnitřní vysvětlivky. U Antona Popoviče (1975) se jedná o další projev explikace. Vnitřní vysvětlivky byly užité např. v následujících případech:

„*Es handelt sich um ein Dorf, das innerhalb einer großen Stadt ein Eigenleben führt: das **Pueblo Español** (katalanisch: Poble Espanyol) in der Balearenmetropole Palma.*“ (str. 236 VT)

„*Jedná se o vesnici, která si uprostřed velkého města žije svým vlastním životem – **Pueblo Español** (katalánsky Poble Espanyol) neboli ‚Španělská vesnice‘ v baleárské metropoli Palma [...]*“ (str. 22)

Zde jsem vysvětlila, co znamená španělský název *Pueblo Español*. V dalších odstavcích se totiž spojení „Španělská vesnice“ užívá jako synonymum k původnímu názvu. Pro větší návaznost jsem proto český překlad uvedla již v úvodu. Čtenářům, kteří neovládají španělštinu, by nemusel být význam spojení ihned zřejmý.

„Die rauen Gesellen gehören sozusagen zur Inselfamilie. Schon die Ureinwohner gaben den vier großen Brüdern Namen: Tramuntana, Ponenet, Migjorn und Llevant.“ (str. 242 VT)

„Drsní větrní řemeslníci patří takřkajíc k ostrovní rodině. Již původní obyvatelé pojmenovali čtyři velké větrné bratry podle jejich směru tramuntana, ponent, migjorn a llevant.“ (str. 28)

Jak jsem již uvedla v kapitole pojednávající o překladatelských problémech, rozhodla jsem se v tomto případě pro větší explicitnost oproti originálu, protože mi vyjádření přišlo pro laického čtenáře příliš obrazné a nejednoznačné. V kontextu celé kapitoly, která pojednává o mysu Cap de Formentor, není zcela zřejmé, že „drsní řemeslníci“ (*die rauen Gesellen*) navazují na přezdívku mysu, tedy „místo, kde se setkávají větry“, a řemeslníky jsou tu myšleny právě větry vanoucí z různých stran. Obrazná vyjádření jsem však zachovala, pouze jsem je zpřesnila.

5.1.3. Zlogičťování textu

Posledním typem intelektualizace dle Jiřího Levého (2012) je zlogičťování textu. Podle Antona Popoviče (1975) je to opět příklad explikace. Ke zlogičťení došlo např. v následujícím případě:

„Landeanflug auf Mallorca. Der Blick aus dem Flugzeugfenster ist immer wieder faszinierend.“ (str. 242 VT)

„Pohled z okénka při přistávání na Mallorce je pokaždé fascinující.“ (str. 28)

Rozhodla jsem se v překladu nezachovat nominální větu a spojit její význam s větou následující, tím jsem text výrazně zlogičtila.

5.2. Výrazové posuny

5.2.1. Výrazové zesilování

K výrazovému zesilování, tedy posunu k větší expresivitě, došlo např. v těchto případech:

„Ein unbedingtes Muss für jeden Mallorca-Freund.“ (str. 234 VT)

„Návštěva je naprostou nutností pro každého milovníka ostrova.“ (str. 20)

Milovník je mnohem silnější výraz než přítel, v češtině však spojení „přítel ostrova“ (Mallorky) nepředstavuje přijatelné řešení. Kromě toho tu také došlo k explikaci, protože v českém překladu byla nominální věta verbalizována a zlogičtěna. Zároveň bychom mohli mluvit o generalizaci (zobecnění), protože jsem užila hyperonymum ostrov jako synonymum k Mallorce (z kontextu je však zřejmé, že je myšlen tento konkrétní ostrov).

„Mit zahlreichen unterhaltsamen und lehrreichen Informationen über Wissenschaft und Forschung in der Meeresbiologie soll der Tag im Aquarium zu einem nachhaltigen Erlebnis möglichst für jeden Besucher werden.“ (str. 239 VT)

„Díky celé řadě zábavných a poučných informací týkajících se vědy a výzkumu v oblasti oceánografie by den v akváriu měl pokud možno v každém návštěvníkovi zanechat zážitek na celý život.“ (str. 25)

K určitému zesílení došlo také v tomto případě, kdy bylo spojení *ein nachhaltiges Erlebnis*, tedy doslova „trvalý zážitek“, přeloženo jako „zážitek na celý život“. Nabízela se sice i varianta „silný zážitek“ (toto spojení je v češtině mnohem obvyklejší než „trvalý zážitek“), více než o intenzitu tu však podle všeho jde o to, aby si turisté z návštěvy akvária něco „odnesli“, tedy aby v nich návštěva zanechala určitý trvalý dojem.

5.2.2. Výrazové oslabování

Jako příklad výrazového oslabování (nivelizace), ačkoliv se zároveň jedná o určitý druh explikace (preferování víceslovného vyjádření), bychom mohli považovat následující případ:

„Bei allen Superlativen und Ah- und Oh-Effekten ist es den Betreibern des Aquariums ein besonderes Anliegen, beim Besucher Verständnis auch für den Umweltschutz zu wecken.“ (str. 239 VT)

„Vedle všech superlativů a snah vzbudit úžas a obdiv kladou provozovatelé akvária značný důraz také na to, aby podnítili zájem návštěvníka o životní prostředí.“ (str. 25)

Spojení *Ah- und Oh-Effekte* je velmi specifické, v českém překladu jsem však použila mnohem obecnější opis. Dále bychom také mohli říci, že „zájem“ je slabším výrazem než pochopení (*Verständnis*). V obou případech jsem však „doslovné“ řešení nepovažovala za vhodné.

K jisté stylistické nivelizace a zároveň simplifikace (zjednodušování textu) došlo i zde:

„Nach dem Weiterpaddeln heißt es dann am kleinen Strand von **La Platjola**: ‚Stopp! Badepause!‘“ (str. 242 VT)

„Poté se pádluje dál až k malé pláži **La Platjola** – nastává čas na koupání!“ (str. 29)

Potíže tu působila německá konstrukce s *es heißt* a na ni navazující zvolací nominální věty ve formě přímé řeči. V češtině tato konstrukce nemohla být zachována, proto došlo k určitému zjednodušení.

Závěr

Tato bakalářská práce si kladla za cíl prezentovat překlad vybraných kapitol z turistického průvodce *101 Mallorca: Geheimtipps und Top-Ziele* a opatřit tento překlad komentářem, který sestával z provedení překladatelské analýzy, určení překladatelské metody a postupů, řešení překladatelských problémů a typologie překladatelských posunů.

Již při překladatelské analýze vyšla najevo hlavní úskalí výchozího textu. Na lexikální rovině to byly především odborné názvy a výrazy z jiných jazyků, na rovině morfosyntaktické pak např. problematika skloňování cizích toponym. Dále bylo nutné provést některé zásahy do výchozího textu, např. opravu či úpravu některých názvů, aktualizaci uvedených informací nebo vynechání německých reálií. Tomu odpovídá zvolená metoda překladu, cílem bylo vytvořit překlad instrumentální. Brala jsem ohledy také na ryze praktickou funkci textu, u populárně naučného textu, zejména pak u turistického průvodce, je třeba myslet na jeho užití v praxi. Snažila jsem se proto o co největší srozumitelnost, přehlednost a návodnost, a to především v informačních rámečcích, které jsou obsažené v textu.

Při snaze o splnění dvojí normy překladu, tedy věrnosti a výstižnosti (pravdivosti) překladu i volnosti překladu, došlo k některým překladatelským posunům, a to především ve formě intelektualizace či explikace. V bibliografii práce je pak k nalezení sekundární literatura, která mi vedle odborných konzultací sloužila k dohledávání a ověřování informací potřebných k překladu a také byla použita jako teoretický podklad pro vypracování komentáře.

Bibliografie

Primární literatura

- **výchozí text:**
- BUNGERT, Jürgen. *101 Mallorca: Geheimtipps und Top-Ziele*. Dormagen: Iwanowski, 2013. ISBN 9783861970798.

Sekundární literatura

- **odborná literatura z oblasti lingvistiky a translatologie:**
- ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakl. Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.
- DANĚŠ, František. *Věta a text: studie ze syntaxe spisovné češtiny*. Praha: Academia, 1985. Studie a práce lingvistické.
- GROMOVÁ, Edita. *Úvod do translatologie*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2009. ISBN 978-80-8094-627-2.
- HEŘMAN, Karel, Markéta BLAŽEJOVÁ a Helge GOLDHAHN. *Deutsch-tschechisches Wörterbuch der Phraseologismen und festgeprägten Wendungen. Německo-český slovník frazeologizmů a ustálených spojení*. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-175-8.
- JAKOBSON, Roman. *Poetická funkce*. Jinočany: H&H, 1995, str. 74–105. Artes et litterae. Literárněvědná řada. ISBN 80-85787-83-0.
- KRAUS, Jiří. *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1351-2.
- LEVÝ, Jiří. *Umění překladu*. 4., upr. vyd. Praha: Apostrof, 2012. ISBN 978-80-87561-15-7.
- NORD, Christiane. *Textanalyse und Übersetzen: theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse*. 4., přep. vyd. Tübingen: Julius Groos, 2009. ISBN 978-3-87276-868-1.
- POPOVIČ, Anton. *Teória umeleckého prekladu: aspekty textu a literárnej metakomunikácie*. 2., přep. a rozšíř. vyd. Bratislava: Tatran, 1975.
- SCHOLZE-STUBENRECHT, Werner. *Duden, Fremdwörterbuch*. 6., přep. a rozšíř. vyd. Mannheim: Dudenverlag, 1997. Der Duden in 12 Bänden. ISBN 3-411-04056-4.

- SIEBENSCHN, Hugo. *Velký německo-český slovník*. Voznice: Leda, 2006. ISBN 8073350998.
- ŠTÍCHA, František. *Česko-německá srovnávací gramatika*. Praha: Academia, 2015. Lingvistika. ISBN 978-80-200-2378-0.
- WAHRIG, Gerhard a Renate WAHRIG-BURFEIND. *Deutsches Wörterbuch: mit einem "Lexikon der deutschen Sprachlehre"*. Gütersloh: Bertelsmann Lexikon Verlag, 2001. ISBN 3-577-10446-5.

- **odborná literatura z oblasti zoologie, botaniky a historie:**
- AHLHEIM, Karl-Heinz. *Meyers Taschenlexikon Biologie: in 3 Bänden*. 2. vyd. Mannheim: B. I.-Taschenbuchverl., 1988. ISBN 3-411-02970-6.
- GIBSON, Chris. *Mořské pobřeží: Nový kapesní atlas*. Praha: Slovart, 2012. Nový kapesní atlas. ISBN 978-80-7391-501-8.
- CHALUPA, Jiří. *Dějiny Španělska v datech*. Praha: Libri, 2011, str. 507. ISBN 978-80-7277-482-1.
- CHINERY, Michael. *Flóra a fauna Evropy*. 2. vyd. Praha: Slovart, 2002. ISBN 80-7209-367-3.
- UBIETO ARTETA, Antonio. *Dějiny Španělska*. 3. dopl. vyd. Praha: Nakl. Lidové noviny, 2007. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-836-5.

- **turistické průvodce po Mallorce:**
- BROKL, Jan, ed. *Mallorca, Menorca: Turistický průvodce*. Praha: Slovart, 1999. Baedeker. ISBN 80-7209-139-5.
- GOETZ, Rolf. *Mallorca: Turistický průvodce Rother*. 2. vyd. Praha: München: Freytag & Berndt; Rother, 2003. ISBN 8086236056.
- *Mallorca*. Marco Polo, 2017. ISBN 978-3-8297-6886-3.
- *Mallorca*. Praha: Ottovo nakl., 2009. Ottův průvodce. ISBN 978-80-7360-613-8.
- SCHMID, Niklaus. *Mallorca*. 5., akt. vyd. Praha: Jan Vašut, 2017. MERIAN live!. ISBN 978-80-7541-092-4.

Internetové zdroje

– **korpus:**

- CVRČEK, Václav a Pavel VONDŘIČKA. *SyD - Korpusový průzkum variant*. [online]. Praha: FF UK, 2011 [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <http://syd.korpus.cz>
- CVRČEK, Václav a Pavel VONDŘIČKA. *Výzkum variability v korpusech češtiny*. In: ČERMÁK, František, ed. *Korpusová lingvistika Praha 2011. 2. Výzkum a výstavba korpusů*. Praha: NLN, 2011, s. 184–195.
- *Český národní korpus – SYN*. [online]. Praha: Ústav Českého národního korpusu FF UK. [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <http://www.korpus.cz>
- *Český národní korpus – InterCorp*. [online]. Praha: Ústav Českého národního korpusu FF UK. [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <http://www.korpus.cz>

– **další internetové zdroje:**

- *Duden online* [online]. Berlin: Bibliographisches Institut, 2018 [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <http://www.duden.de/>
- *Internetová jazyková příručka* [online]. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2018 [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/>
- *Iwanowski's Reisebuchverlag* [online]. Dormagen: © Vertrieb und Service, Reisebuchverlag, Reisevermittlung, Im- und Export Iwanowski, 2018 [cit. 2018-04-19]. Dostupné z: <https://www.iwanowski.de/>
- *Koktejl Cestovatelský Magazín: iKOKTEJL* [online]. Ústí nad Labem: CZECH PRESS GROUP, 2018 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://www.ikoktejl.cz/>
- *Nakladatelství JOTA* [online]. Brno: Jota, 2018 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://www.jota.cz/>
- *Rough Guides* [online]. London: Apa Publications Group, 2018 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://www.roughguides.com/>

Příloha – výchozí text